Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 30 июль пайшанба

Сотувда эркин нархда

№ 151 (1932)

Истиқлол мушоираси

ЕТТИ КАРВОНИМ МЕНИНГ

Етти зар дарвозадан кел етти карвоним менинг,
Етти ранг ёғдусидан нурланди осмоним менинг,
Етти ғазнамсан, Ватан,
ҳам етти достоним менинг,
Кенг жаҳонга кўксин очган Ўзбекистоним менинг.

Мафтунинг бўлмиш, диёрим,
етти иқлим, тўрт тараф,
Етти осмондан бошингга ёғилур нури шараф,
Олтининг бор етти рангда,
ҳар тошинг гавҳар, садаф,
Неча етмишлаб баҳор йўлингда мезбоним менинг.

Не гўзаллик бор жаҳонда — барчаси бағрингда жам,
Ҳар биноким, йўқ қиёси «Сабъаи сайёр»да ҳам,
Ҳар қизинг бир Барчиной,
ўғлонларинг мард, муҳтарам,
Мангу фахрим, эътиқоду нурли иймоним менинг.

Етти дарёнг бор жаҳоний — қатраси минг бир чироқ,
Осмонни кифтда тутгай бағринг узра етти тоғ,
Тарихинг етмиш асрлар қаърига кетган йироқ,
Фан ила санъатда ҳам довруғли ошёним менинг.

Мангу қутлуғдир Бухорий бирла Фарғоний сўзи,
Мангу ёғду дил аро — Соҳибқироннинг юлдузи,
Шеърият не деб сўрарсан? Бу — Навоийнинг ўзи,
Сарбаланд минглаб улуғлар шуҳрату шоним менинг.

Етти мўъжизам эрурсан бу жаҳон айвонида,
Етти мусиқам эрурсан шўх садо жавлонида,
Етти равшан чўққидурсан юксалиш давронида,
Тўғри йўлдан бошлагай мардона сарбоним менинг.

Офтоб сепгай бошингга зарра-зарра зарларин,
Пахтазорму — ёйди ё оққушларинг оқ парларин,
Боғларинг оламга ёюр минг беҳишт анбарларин,
Севгидан йўғрилганим, озода бўстоним менинг.

Жуманиёз ЖАББОРОВ,
Ўзбекистон халқ шоири.

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚЎМИТАСИДА

ЯНГИ ҚОНУНЛАР ЛОЙИҲАЛАРИ ТАЙЁРЛАНМОҚДА

Олий Мажлиснинг XI сессиясидан буён уч ойга яқин вақт ўтди. Ана шу муддат давомида Олий Мажлис қўмиталарида қандай ишлар амалга оширилди? Ҳозирги кун талабидан келиб чиқилиб, қайси қонун лойиҳалари тайёрланмоқда? Биз ана шундай саволлар билан Олий Мажлиснинг Саноат, энергетика, транспорт, алоқа ва аҳолига хизматлар кўрсатиш қўмитаси раиси Изидор КОЧМАРИК-ка мурожаат қилдик.

Унинг таъкидлашича, қўмитада ўтган давр мобайнида иқтисодий соҳалар учун муҳим бўлган қонунлар лойиҳаларини тайёрлаш борасида талайгина ишлар амалга оширилган. Жумладан, «Корхоналар тўғрисида»ги Қонунга қўшимча ва ўзгартишлар киритиш мўлжалланмоқда.

Маълумки, транспорт соҳаси республикамиз халқ хўжалигининг муҳим тармоқларидан ҳисобланади. Бу соҳа нафақат иқтисодиётни ривожлантириш, ташқи алоқаларимизни кенгайтиришда ҳам муҳим ўрин тутади. Шу боис, транспорт соҳасининг ҳуқуқий томонларини мустаҳкамлаш лозим.

Қўмитада «Автомобиль транспорти тўғрисида»ги қонун лойиҳасига оид ишлар якунланмоқда. Жумладан, «Темир йўл транспорти тўғрисида»ги ва «Радио частоталар спектри тўғрисида»ги қонунлар лойиҳалари тайёрланаяпти.

Ушбу қонун лойиҳаларини бугунги даврнинг эҳтиёжи, деб баҳолаш зарур. Зеро, бу қонун лойиҳалари ҳам ислоҳотларни амалга оширишга, мамлакатимизнинг барча соҳаларини ривожлантиришнинг ҳуқуқий асосини мустаҳкамлашга кўмаклашади. Янги қонун лойиҳалари қонунчилигимизда ана шундай жиҳатлари билан муҳим аҳамият касб этади.

Шунингдек, қўмитада қонунлар ижросини назорат қилиш, уларнинг ҳаётга тўла татбиқ этилишини таъминлаш борасида ҳам муҳим ишлар амалга оширилмоқда. Қўмита режасига мувофиқ яқин кунлар ичида «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонуннинг айрим вилоятлардаги ижроси ўрганилиб, таҳлил қилинади.

Ойбек РАҲИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ИСТИҚЛОЛ ФАРЗАНДЛАРИ

Мактаб даври инсон ҳаётидаги энг унутилмас давр ҳисобланади. Ўзбекистонимиз Мустақиллигининг биринчи йили нишонланган йилда туғилган болалар учун 1992 йил 1 сентябрь куни унутилмас сана бўлиб қолади — уларнинг кўпчилиги олти ёшдаёқ биринчи марта мактабга боради!

Ўшанда бу болаларнинг барчаси Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов номидан турли-туман совға-салом — болалар аравачалари, чақалоқлар учун комплектлар, ўйинчоқлар олган эди. Бугун ўша чақалоқлар — истиқлол фарзандларининг тақдири кишини қизиқтиради. Чунки улар энди “катта одам” бўлиб қолган, янги XXI аср ёшлари ҳисобланади. 1992 йил сентябрь ойи бошида, Мустақиллигимизнинг дастлабки байрами кунларида Тошкентдаги 5-туғруқхонада бўлиб, 1 сентябрь куни туғилган болалар ва уларнинг бахтиёр оналари тўғрисида фотолавҳа тайёрлаган эдим. Бугун ўша қаҳрамонларим билан яна қайта учрашиб турибман.

Жажжигина Саодатхон Умарова ўтган йиллар давомида яна икки сингилчали бўлибди. У Сабоҳат ва Моҳира исмли сингиллари ҳамда ота-онаси билан Юнусобод даҳасидаги кенг, шинам, ёруғ хонадонда ўсиб-улғайяпти. Оталари — Шавкат Умаров 13-мусиқа мактабида дарс беради, оналари — Ўғилой ширин қизларини тарбия қилиш билан банд.

Бобур Яҳёевдан кейин туғилган укаси Иброҳим уч ёшга кирди. Тўғри, Бобур оилада тўнғич фарзанд эмас. Ундан олдин опаси Ҳуснора туғилган. Оналари — Динора муҳандис-технолог, оталари Мирқодир умумовқатланиш тизимида ишлайди.

Ўша йили туғилган Зилола Шоносированинг ҳам Зиёда ва Ирода деган иккита синглиси бор. Уларнинг оталари Илҳом “Тошкент тўқимачилик комбинати” акциядорлик жамиятида ишлайди, оналари Зарифа эса болалар шифокори.

Саодатхон Қаюмованинг ҳам Камола деган синглиси бор. Оналари Барно опа аслида болалар шифокори, ҳозир қизларининг тарбияси билан банд. Оталари Аброржон эса, “ЎзДЭУэлектроникс” қўшма корхонасида телевизор ишлаб чиқармоқда.

Бу рўйхатни давом эттиравериш мумкин. 1992 йил 1 сентябрида Юнусобод туманининг ўзида 14 нафар, Тошкент шаҳри бўйича эса 128 нафар чақалоқ туғилган. Айтиш мумкинки, Истиқлол фарзандлари. Яна бир муҳим факт: ўша пайтда уларнинг оналари ўртача 21, оталари эса 24 ёшда бўлган.

Барча ота-оналар Ўзбекистон Мустақиллигининг бир йиллиги кунида фарзанд кўргани учун ўзларини ниҳоятда бахтли деб ҳисоблайди. Улар фарзандларини Ватаннинг муносиб фуқаролари қилиб тарбиялаш муқаддас бурч эканини яхши ҳис этади. Бундай муқаддас кунда туғилган болаларнинг бахтиёрлигини айтмайсизми!

Туғилган кунининг ўзида республика Президентининг ўзидан совға олган боладан ҳам бахтли инсон бўладими! Бу бахт уларга бир умр ҳамроҳ бўлсин!

Ҳозир бу болалар эртанги кун — Мустақиллик байрами ҳамда ўзларининг мактабга қўядиган дастлабки қадамига тайёргарлик кўряпти.

Рустам ШАГАЕВ,
ЎзА мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ
ФАРМОНИ

Ш. Ш. Ҳамрақуловга Ўзбекистон Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор элчиси дипломатик мартабасини бериш тўғрисида

Шавкат Шодиевич Ҳамрақуловга Ўзбекистон Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор элчиси дипломатик мартабаси берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 29 июль.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ
ФАРМОНИ

Ш. Ш. Ҳамрақуловни Ўзбекистон Республикасининг Белгия Қироллигидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинлаш тўғрисида

Шавкат Шодиевич Ҳамрақулов Ўзбекистон Республикасининг Белгия Қироллигидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 29 июль.

БУ КИМНИНГ МАНФААТИНИ КЎЗЛАЙДИ?

Россиянинг НТВ телекомпанияси махсус мухбири Е.Масюкнинг шу йил 22-23 июль кунлари Тожикистонда юз берган воқеалар ва Ўзбекистон — Тожикистон муносабатлари тўғрисидаги туркум репортажлари Ўзбекистонда норозилик билан кутиб олинди.

Ўзбекистон жамоатчилиги Тожикистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг бундай қилиқлар мустақил давлатнинг ички ишига аралашишдир, деган фикрига қўшилади.

Икки қўшни давлат — Ўзбекистон ва Тожикистон ўртасидаги муносабатларга доир материалларга келганда эса, уларнинг мазмуни ва шакли очиқдан-очиқ иғвогарлик руҳида бўлиб, тўғридан-тўғри халқлар ўртасида нифоқ чиқариш ва миллатларни бир-бирига қарши қўйишга йўналтирилгандир. Бундай фаолият Тожикистон Конституциясида ҳам, Ўзбекистон Конституциясида ҳам, Е. Масюк вакили бўлган оммавий ахборот воситалари фаолият кўрсатаётган Россиянинг ўзида ҳам таъқиқланади.

Бу репортажлар эълон қилинган вақт ҳам барчани ажаблантирди: улар худди буюртма берилганидек, Ўзбекистон ва Тожикистон ҳукуматлари томонидан икки қардош мамлакат ўртасидаги анъанавий дўстлик муносабатларини мустаҳкамлаш ва янада ривожлантириш юзасидан янги аниқ қадамлар қўйилаётган бир пайтда эфирга узатилди.

Табиий савол туғилади: минтақа давлатларининг ўзаро муносабатларида кескинликни келтириб чиқариш кимнинг манфаатларига мос келади ва кимга хизмат қилади?

(ЎзА)

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

Америка Қўшма Штатларидаги “Проктер энд Гэмбл” компанияси делегацияси аъзолари “Соғлом авлод учун” халқаро хайрия жамғармасига ташриф буюрди. Жамғарма бошқаруви раиси Гулнора Йўлдошева мазкур нодавлат хайрия муассасаси фаолияти ҳақида сўзлар экан, мамлакатимизда ёш авлоднинг баркамол ва соғлом вояга етиши йўлида амалга оширилаётган ишларга алоҳида тўхталди. У, жумладан, ёш авлоднинг шахсий гигиенага оид маълумотини ошириш борасида “Проктер энд Гэмбл” компанияси билан йўлга қўйилган ҳамкорлик муҳим аҳамият касб этаётганини айтди.

“Проктер энд Гэмбл”нинг Туркия, Кавказ ва Марказий Осиё ҳудуди бўйича вице-президенти Вернер Гайслер ўз компанияси Ўзбекистон билан изчил, узоқ муддатли ҳамкорликни ўрнатиш ниятида эканини таъкидлади.

Учрашув сўнггида “Ҳамкорликда маърифий-соғломлаштириш дастурини амалга ошириш тўғрисида”ги Битим имзоланди.

(ЎзА)

Истиқлол моҳияти

1. Мустақилликни сиз қандай тушунасиз?

2. Эртанги кунни қай тарзда тасаввур этасиз?

3. Ўзингиз яшаётган жойда қандай ўзгаришлар содир бўлди?

4. Мустақилликни мустаҳкамлаш йўлида қўшаётган улушингиздан кўнглингиз тўладими?

ОМОН-ОМОН ЗАМОН БУ...

Абдуқаҳҳор ҲАЗРАТОВ, Қўшработ тумани, «Оқтепа» ижара хўжалиги раиси:

1. Истиқлол менга ўзимни қайтариб берди. Истиқлол менга еримни қайтариб берди. Истиқлол ўзбекнинг топгани ўзига буюришини исбот этди. Омон-омон замонларга эриштирди. Инсон дунёга бир марта келади. Бир марта келган экан, ҳаётидан ўзи ҳам, ундан ҳаёт ҳам рози бўлсин.

2. Мен қишлоқда яшайман. Эски замонни кўрган раисман. Истиқлолгача кўп йиллар турли лавозимларда меҳнат қилдим. Шуни англадимки, ўша замон учун менинг фикрлашимдан кўра, фақат меҳнатим, қора кучим зарур эди. Мен ва мен кабилар ҳар қандай топшириқни сўзсиз бажаргувчи муте одамлар эдик. Шундай бўлгач оддий халқ қандай фикрласин. Бироқ истиқлолдан сўнг кўп нарсаларни англадим. Оддий мисол, дўстимнинг ўғли (у оддий инсон) Америкада таҳсил олаяпти. Кеча телевизорда кўрсатишди. Учта тилда бемалол гаплашолади. Болалиги кўз ўнгимда ўтган ўша йигитчанинг. Мустақиллик туфайли у дунёга чиқди. Дунё билимларидан баҳраманд бўлди. Худо хоҳласа эртага қайтиб келгач, шу ерда муносиб одам бўлиб фаолият кўрсатади. Дунё кўриш бошқа-да барибир. Бизнинг қўлимиз етмаган ишларни ёшларимиз амалга оширади. Бу ерлар ҳали янаям обод бўлади.

3. Авлодлардан фалон раис манави иморатни қуриб қолдирган, деган гапни эшитиш яхши. Ёки бу боғ фалон раиснинг даврида бунёд қилинди. Бу ариқ фалон йили қазилган, уни қазиганларнинг отасига минг раҳмат, деган гап-сўзлар ҳам яхши. Муҳтарам йўлбошчимиз раҳнамолигида ҳаммамиз бунёдкорлик ишлари билан бандмиз. Шунчалик қисқа муддат ичида қилинган ишлар кўлами эски замонда бир неча ўн йилларда ҳам амалга ошмас эди. Кўполроқ гапирсам, деҳқон полиз бошида ўзига чайла қуриши учун ҳам Москванинг оғзини пойлар эди. Бугун эса мутлақо бошқача. Хўжаликнинг маблағи борми, ҳамёни бақувватми, марҳамат, халқнинг эҳтиёжига зарур иншоотларни қуриш мумкин. Халқ фаровонлиги йўлида ҳар қандай эзгу ишни амалга ошириш мумкин. Шундай бўлгач, албатта, одамлар меҳнат қилади-да. Бу йил ёмон келмади. 1890 гектар лалми ерга ғалла эккан эдик. Хирмон кутганимиздан зиёда бўлди. 252 қути қурт уруғидан пилла етиштириб, режани 115 фоиз бажардик. Хўжалигимизда 13 та қишлоқ бор. 10 мингдан зиёд аҳоли яшайди. Газлаштириш ва ичимлик суви билан таъминлаш борасида 95 фоизга эришдик. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ишлари ҳам тўғри йўлга қўйилган. Мустақиллигимизнинг еттинчи йили нишонланадиган улуғ кунда маънавият ва маърифат маркази биносини ишга туширмоқчимиз.

4. Яхши гапга сазовор бўлишга нима етсин. Шу пайтгача амалга оширган ишларимни кишилар ижобий баҳоласа, мен учун куч-қувват.

Режаларим бисёр. Бунинг учун менда имконият бор. Мен одамларга суянаман. Уларга ишонаман. Халқ билан биргаликда зўр ишларни амалга оширса бўлади.

«Халқ сўзи» мухбири
Қўчқор НОРҚОБИЛ
тайёрлади.

ЖУНДАН ГАЗЛАМА

Республикамизда жундан газлама тайёрлайдиган корхоналар сони яна биттага кўпаядиган бўлди. Яқинда Наманган вилоятида «Косонсой-Тикмен» қўшма корхонасини қуриш бошлаб юборилди. Бу ерда меҳнат қилаётган 500 нафар қурувчи қисқа фурсатда 5 миллион долларлик иш бажаришди. Корхонага ўрнатиладиган замонавий ускуналарни харид қилиш ва келтиришга ҳам 56 миллион доллар сарфланди. Корхона биткач, унинг цехларида 1200 ишчи меҳнат қилади. Йилига 2,5 миллион погон метр костюмбоп, 2 миллион погон метр пальтобоп газлама тайёрланади.

Муҳими, жунни тозалашда қўлланадиган анъанавий пар ўрнида мойдан фойдаланиш синаб кўрилади. Соҳа мутахассисларининг таъкидлашига қараганда, бу усул қулай ва камхарж. Йилига минг тонна жунни ипга айлантириш имконини беради.

ЮРТИМИЗНИНГ БИР КУНИ

АФЗАЛЛИГИ СЕЗИЛДИ

Ўзбекистон шоличилик илмий-тадқиқот институтида шолини кўчат усулида экадиган техникалар тақдимоти бўлди. Шу пайтгача шоличиликка ихтисослашган хўжаликларда кўчат қадаш қўл кучи билан амалга ошириларди. Ҳосилдорлик гектаридан 30 центнердан нарига ўтмасди. Ўтган мавсумда Жанубий Кореядан келтирилган техника Тошкент, Сирдарё, Хоразм вилоятлари далаларида синаб кўрилди. Ана шу пайкалларнинг гектаридан 80 центнердан ошириб ҳосил йиғиштириб олинди. Бундан ташқари, экин бир ой илгари пишди. Яқинда шоли кўчатини экадиган трактор-механизмлар сони 130 тага етди.

«LG ЭЛЕКТРОНИКС» МАҲСУЛОТЛАРИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Пойтахтдаги «Интерконтиненталь» меҳмонхонасида Жанубий Кореянинг дунёга машҳур «LG ЭЛЕКТРОНИКС» компанияси ҳудудий дилерларининг йиғилиши бўлди. Унда компания корхоналарида тайёрланган маҳсулотларни Марказий Осиё мамлакатлари бозорларида сотиш ва уни янада кўпайтириш масалалари муҳокама қилинди.

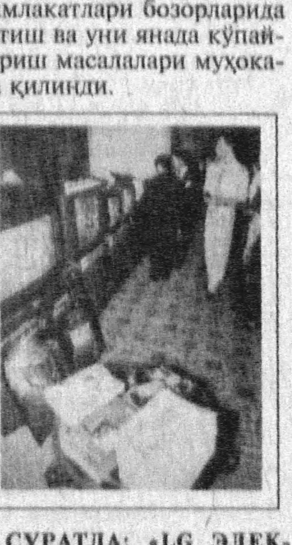

СУРАТДА: «LG ЭЛЕКТРОНИКС» корхоналарида ишлаб чиқарилган товарлар кўргазмаси.

Ў. ШАРИПОВ олган сурат.

МИЛЛИЙ ТАФАККУР МЕВАЛАРИ

Ўзбекистон ўз ҳурлигининг етти йиллигини нишонлашга, ўзбек деган миллатнинг, халқнинг қайта туғилганлигини қутлаш тўйига ҳозирлик кўрмоқда. Бу тўй тамоман янгича, чинакам миллий тафаккурнинг таваллуд тўйидир.

Шу қисқагина даврда жамиятимиз ҳаётининг, ҳеч бир истисносиз, барча соҳаларида қўлга киритилган, тарихий деган ўлчовларга ҳам сиғмайдиган ютуқлар, ҳар биримизнинг кўзимиз ўнгида жадал суръатлар билан бунёд бўлаётган, фақат бугунги иқтисодимизнигина эмас, балки эртага юртимиз тарихини ҳам безайдиган, авлодлар фахру ифтихорига табиий таянч бўладиган улкан иншоотлар ана шундай истиқлолий тафаккур фаолиятининг маҳсулидир.

Бемисл азму шижоат билан юрт истиқлолини эълон этган йўлбошчимиз шунинг учун ҳам элни буюк истиқболга элтишда миллий тафаккурнинг ҳал қилувчи омил эканлигини таъкидлашдан толмайди. Миллий тафаккурсиз комил маънавият ҳам, Ватан озодлиги ва ободлигига мунтазам масъуллик ҳам, миллий ғурур ва ҳамият ҳам собит бўлолмайди. Буюк Навоий бобомиз ҳам бежизга чексиз ҳасрат билан «Эл нетиб топгай мениким, Мен ўзимни топмасам» демаганлар. Ўзлигини англамаган миллатнинг ўзгалар наздидаги нуфузи ҳам ўзига яраша бўлади. Ўзликни англаш ҳам миллий тафаккурсиз маъно-ю мантиққа эга эмас.

Истиқлол билан баробар туғилган бола етти ёшга тўлиб, ана шу энг улуғ миллий байрамимизнинг эртасига бир дунё ғайрат ва ҳайрат билан билим бўстонига илк қадамини қўяди. Ўзбекистоннинг эртаси бўлмиш етти ёшли болакайни меҳрибон мураббий қабул қилиб олади, устоз улкан умидлар билан унинг шуурида куртак туккан миллий тафаккурнинг парвариши учун куч сарфлайди. Бугун бутун Ўзбекистон ана шундай муҳташам ва муқаддас мактаб, бу мактабнинг маҳоратли ва матонатли мураббийси муҳтарам Президентимиздир. Юртбошимизнинг «Тафаккур» журналидаги **«Жамиятимиз мафкураси халқни — халқ, миллатни — миллат қилишга хизмат этсин»** номли суҳбатини миллий тафаккур тарбияси, миллий мафкурамиз тамойилларини тайин этишга бағишланган дарс дейиш мумкин.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, **«узоқ тарихимиздан маълумки, ҳар қандай зўравон босқинчилар ва юртимизда ҳукмронлик қилмоқчи бўлган кучлар ёвуз ниятларига эришиш учун аввало, миллий маданият ва анъаналаримизни йўқ қилиш, шу йўл билан бизни маънавий жиҳатдан заифлаштиришга, куч-қудратимизни йўқотишга ҳаракат қилганлар. Бу ҳақиқатни ҳеч қачон ёдимиздан чиқармаслигимиз керак».**

Мазкур ёвуз ният рўёби учун қип-қизил «фидокор» бўлган коммунистик мафкура собиқ салтанат таркибидаги барча миллий маданиятларни чирмовиқдай ўраб олган, уни узиб-юлиб ташлашга уриниш, у даврда жаллод кундасига бошни ихтиёрий қўйиш билан баробар эди. Аммо бу қизил мафкура чирмовиғи бошқа, бегона заминлардан олиб келиниб, мажбуран ўтқазилган, шунинг учун ҳам қандай бўлса, шундайлигича турар, хайриятки, амалу ривож олиб бутун халқнинг қалбида жуда чуқур илдиз отмаган эди.

Президентимиз айтганидек, **«шўро даврининг мафкураси, коммунистик дунёқараш, агарки аслини суриштирсангиз, моҳият эътиборига кўра, бизнинг турмуш тарзимизга, халқимизнинг табиатига тамоман бегона эди. Шунга қарамасдан, кишиларнинг онгига мажбуран сингдирилган бу сохта таълимотнинг салбий таъсири ҳануз сезилиб туради. Афсуски, биз бу сарқитлардан ҳали буткул халос бўла олганимиз йўқ».** Бу сарқитлардан тезроқ халос бўлмоқ учун ҳам миллий тафаккурнинг мунтазамлиги, фикрнинг озодлиги ва уйғоқлиги зарур.

Шу ўринда яна бир нарсани айтиб ўтмоқ жоиз. Шўролар даврида мафкура шу қадар қаттол қудратга айлантирилган эдики, унинг шафқатсиз жодиси нафақат ойдин тафаккурли, жасур ниятли инсонларни, тўғрисўз меҳнаткашларни, балки бутун бошли миллатларни ҳам қатағон қилганди. Шўро мафкураси айни пайтда иккиюзламачилик, риёкорликнинг намунавий рамзи эди, сўзда барча халқларнинг тенглиги ҳақида айюҳаннос соларди, лекин амалда «улуғ» халқнинг тешаси-ла чопарди, сўзда миллий тилларнинг тараққиёти учун ғамхўрлик қилгандай бўларди, аслида эса кетмончининг аризасини ҳам ўзининг тилида ёзишни талаб этар эди. Бу мафкура халқни истибдодда тутиб туриш воситаларининг пишиқ, аммо ғирром тизими эди. Шунинг учун фақат қизил мафкурагагина эмас, ҳатто «мафкура» сўзига ҳам халқ қалбида нафратдай бир нарса уйғонганди. Аслида сўзда гуноҳ йўқ, гуноҳ бу сўзни шу кўйга солганларда! «Мафкура» сўзининг ўзаги «фикр»дир, «тафаккур» сўзи ҳам шу ўзакдан ясалган. Демакки, «мафкура» сўзи бўлиқ маъно ва мантиққа эга бўлган сўз. Истиқлол бу сўзнинг ҳам ўзлигини тиклади.

Миллий тафаккурни тарбияловчи, демакки, миллатни миллат сифатида бирлаштирувчи, халқни жипслаштирувчи, уни тараққиётнинг юксак босқичларига олиб чиқувчи буюк қудрат ягона миллий ғоя, миллий мафкурадир.

Чинакам ўз миллий мафкурамиз мукаммал шаклланиб, бутун онгу шууримизни батамом ишғол этмас экан, тафаккуримизда мўртлик ва бўшлиқ, дунёқарашимиз ва эътиқодимизда муаллақлик мавжуд экан, истиқлол карвонимиз кўзлаган манзилига етиб бормасдан, ҳориб қолиши аниқ. Шунинг учун ҳам, давлатимиз раҳбари айтганидай, **«мафкура соҳасида бўшлиқ вужудга келишига асло йўл қўйиб бўлмайди».** Дунёда ана шундай бўшлиқни забт этмоқ илинжида турли шамойил ва тамойилларда минг бир макру ҳийлалар билан ясалган ва ясантирилган не-не мафкуралар изғиб юрибди. Бундай ғаюр мафкураларнинг кишилар онгига ҳужум қилиш усуллари ҳам такомил топган, таъсир суръатлари ҳам юксалган, чунки одамнинг оёғи ойга етган, дунёнинг у бурчи билан бу бурчи бир қадам бўлган бугунги техника асрида ахборотнинг тарқалиши учун замон ҳам, макон ҳам чўт эмас.

Асримиз бошида буни тасаввур қилишнинг ўзи мушкул эди. У даврдаги ҳаёт ва тафаккур тарзи чиндан ҳам бугунги билан қиёслаб бўлмайдиган даражада жўн эдики, юртбошимиз ўз суҳбатида бу муносабат билан Абдулла Қодирийнинг «Ғирвонлик Маллавой» асаридаги кишиларнинг поездан ҳайратга тушиб, уни тирик жонивор — «қора айғир» деб аташлари билан боғлиқ муболағали лавҳаларни эсга олади. Янги пайдо бўлган нарсага ном беришда бу нарсанинг фавқулоддалигидан халқнинг ўз тафаккур даражасига кўра ҳайрати, умумий тасаввуроти роль ўйнайди. Асримизнинг 10-20 йилларида поездни «оташ арава», «қора айғир», пароходни «сув айғири», велосипедни «шайтон арава», тракторни «ўт омоч» деб номлаш ана ўша содда тасаввурдан туғилган ҳайрат натижасидир. Бу одми тасаввур мазкур сўзларнинг ўзлари каби олисларда қолиб кетди, тил ҳам, тасаввур ҳам, тафаккур ҳам қиёссиз даражада илгарилади.

Бугун ахборот шу қадар елдирим ва бетизгинки, дунёнинг қайси бир чеккасидаги гап кўз очиб юмгунча қулоғингизни қоқади, эшик қолиб, тешикдан кириб келаверади. Ахборот деганимиз шундай бир улкан уммон бўлиб, у оддий хабардан тортиб, фан янгиликлари, мусиқа, кино, адабиёт каби хилма-хил хусусларни ўз ичига олади. Бу улкан уммоннинг тинимсиз оқимлари ичра турли ранг ва тусдаги нодўст ёки бизга номақбул ғоялар гоҳ тўлқин остида, гоҳ тўлқин устида сузиб юради. Президентимиз таъкидлаганидек, **«... баъзан беозоргина бўлиб туюлган мусиқа, оддийгина мультфильм ёки реклама лавҳаси орқали ҳам маълум бир мафкуравий мақсадлар ва интилишлар ифодаланади».**

Бу ўринда узундан-узоқ мисол келтириб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Билдириб-билдирмай хилма-хил йўллар билан юртимизга кириб келаётган Ғарб турмуш тарзини тарғиб қилувчи қўшиқлар, беҳаёликни, жангариликни, зўравонликни ибрат қилиб кўрсатувчи фильмлару китоблардаги мафкуравий чизгиларни сезмаслик мумкин эмас. Ёрлиқларига Ленин ёки яна қанчадан-қанча «арбоблар» расми туширилган ароқларни ишлаб чиқаришдан мақсад мустақил давлатлардаги ароқ шайдоларига эртасига бошини оғритмайдиган аломат ҳузур яратиш эмас, балки шу бугуноқ унинг миясини оқ (балки қизил) мафкура билан суюлтириб, тезроқ бошини айлантиришдан иборат эканлигини англамоқ учун жуда катта бош ҳам керак бўлмайди.

Бундай телбавор таъсирлар тазйиқидан қутулмоқ, иҳоталанмоқ, уни енгмоқнинг йўлларини давлатимиз раҳбари аниқ кўрсатиб берди, яъни **«ғояга қарши фақат ғоя, фикрга қарши фақат фикр, жаҳолатга қарши фақат маърифат билан баҳсга киришиш, олишиш мумкин».** Биз ҳар қандай ёт ғояга ўзимизнинг мустаҳкам ва мукаммал миллий ғоямиздан ғов ясай билмоғимиз зарур. Ягона миллий ғоя — Ўзбекистоннинг мустақил давлат сифатида гуллаб-яшнаши ва абадий озодлигига собит ишонч ва пойдор масъуллик, юрт манфаати йўлидаги ҳар қандай мушкулотларга ҳозирлик, чин фидойиликдан иборат куч, бизнинг, бутун мамлакатимиз халқининг бирлигини мустаҳкамламоғи лозим.

Ўзбекистонда жуда кўплаб миллат ва элатларнинг вакиллари яшайди, улар юртимизнинг тенг ҳуқуқли фуқаролари эканлиги Асосий Қонунимизда рақам қилинган. Юртимизнинг буюк келажагини яратиш, истиқлолимиз қўрғонини мустаҳкамлаш учун шу заминда яшаётган барча фуқаролар масъулдир. Шунинг учун ҳам «миллий ғоя» ёки «миллий мафкура» деган тушунчалардаги «миллий» сўзи бирон-бир миллат вакили кўнглига ўринсиз иштибоҳ солмаслиги лозим. Миллий истиқлол мафкураси Ўзбекистон фуқароларининг, ҳеч бир истисносиз, барчаси учун мутлақо муштарак мафкурадир. Америка ёки Ҳиндистонда «миллий байрам» дейилганда, «миллий» сўзи «умумхалқ», «умумдавлат» (шу юртдаги барча миллатлар учун умумий) маъносида англанади. Бизда ҳам шундай. Йўлбошчимиз миллий мафкурамизнинг тамойилларини тайин этаркан, **«миллий мафкурамиз ҳар қандай миллатчилик ва шунга ўхшаган унсурлардан, бошқа элат ва халқларни менсимаслик, уларни камситиш кайфияти ва қарашларидан мутлақо холи бўлиб, қўшни давлат ва халқлар, умуман, жаҳон ҳамжамиятида, халқаро майдонда ўзимизга муносиб ҳурмат ва иззат қозонишда пойдевор ва раҳнамо бўлиши даркор»**лигини алоҳида уқтирди.

Миллатнинг ҳамиятидай нозик ва мўътабар нарса йўқ, бу ҳамиятга қилинадиган ҳар қандай дахл ёки нописандлик миллат қалбини қабартиради. Ана шундай нописандликлардан қалбимизда қолган оғриқли чандиқлар азоби бизнинг ёдимиздан чиққан эмас. «Миллатчи» сўзининг пайдо бўлиш тарихи ҳам ана шу маънода диққатга моликдир. Бу сўз ўша қатағонлар довули тураётган 20-йилларда «националист» деган русча айблов тамғасининг айнан таржимаси сифатида пайдо бўлган. Мустабид тузумнинг садоқатли хизматкорлари бу сўздан ўзбек миллатининг маърифати, ҳамияти ва ҳурлигини ўз умрининг миннатсиз мазмуни деб билган фидойиларни маҳв этмоқ учун энг қулай шамшир ўрнида фойдаланганлар. Гарчи ўзбек тилининг таранг қоидаларига кўра, «-чи» қўшимчаси «ишчи», «курашчи», «қурувчи» каби ўзакдан англашилган ҳаракат билан машғул шахсни билдирувчи от ясаса-да, демак, «миллатчи» сўзи ҳам аслида «миллат қайғуси билан машғул шахс» маъносини ифодаламоғи керак бўлса-да, бу сўзга ясалмасдан турибоқ «националист», яъни «ўз миллатини ноҳақ равишда бошқалардан устун қўювчи, бошқа миллатга қарши турувчи» деган ғайриинсоний маънони зўрлаб юклаб, унинг юзига қора суркаб қўйган эдилар. Аслида, бу сўзнинг чин лисоний маъноси «миллатпарвар», «миллатсевар»дир, аммо не ёзиқки, шўрлик «миллатчи» сўзи ўша салбий маъноси билан тилимиздан ўрин олиб қолди... Не-не миллатсеварларимиз қип-қизил... малайларнинг «миллатчи» деган қоп-қора тамғаси остида шаҳид бўлдилар. Уларнинг покиза ёди қалбларимизда ҳамиша тирик. Шунинг учун ҳам бизнинг миллий мафкурамизда бундай иллатларга ўрин бўлмайди.

Миллий мафкурамиз халқимизни янада жипслаштириб, жамиятимиз аъзоларининг бутун саъй-ҳаракатларини ягона улуғ мақсад сари йўналтириб, юртимизни порлоқ истиқболга элтувчи қудрат бўлиши аниқ. Бундай мафкура тадрижий тарзда шакллантирилиб борилади, унинг жадал шаклланиши ва кучга тўлиб бориши учун барчамиз, айниқса, жамиятимизнинг пешқадам зиёлилари масъулдир. Шу нарса ҳам ҳақиқатки, миллий мафкуранинг бақувватлашуви маънавият ва маърифатнинг юксалувига бевосита боғлиқ. Шунинг учун ҳам давлатимиз раҳбарияти, шахсан Президентимиз мамлакатимизда маънавий-маърифий ислоҳотларга фавқулодда муҳим аҳамият бермоқда. Куни кеча Вазирлар Маҳкамаси чиқарган «Маънавий-маърифий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарор, айни қарор билан тасдиқланган кенг кўламли тадбирлар дастури ҳам ана шу эътиборнинг яна бир далилидир.

Халқни фаровон, дориломон манзилларга, бир кун бўлса-да, эрта элтмоқдай эзгу ва улуғ ҳаракатга раҳнамолик қилаётган йўлбошчимизнинг «Тафаккур»даги дарси ҳар биримизнинг тафаккуримизни равшанлантиришга ёрдам беради. Президентимизнинг бу борадаги кўламли саъй-ҳаракатлари, халқпарварлиги жамиятимизнинг барча қатламлари томонидан мамнуният билан кенг эътироф этилмоқда.

Яқинда бир маросим муносабати билан Фарғонада бўлдим. Маросимда ҳозир бўлган жамоага мурожаат қилар экан, Учкўприк туманининг бош имоми Аҳмадхон Низомов, жумладан, шундай деди: «... Муҳтарам Президентимиз Шоҳимардон фожеасида қурбон бўлганларнинг оилаларига ёрдам кўрсатиш ҳақида кўрсатма бериш билан бирга уларнинг руҳларига бутун мамлакатимиз масжидларида Қуръон тиловат қилишни тавсия этдилар. Бу мени бениҳоя ҳаяжонга солди. Ўз халқининг бу дунёсининг ҳам, у дунёсининг — охиратининг ҳам қайғусини қиладиган давлат раҳбари ҳар қандай эҳтиромга лойиқдир».

Тамойиллари ана шундай эҳтиромли давлатимиз раҳбари томонидан белгилаб берилган миллий мафкурамиз мустаҳкамланиб, мунтазамлашиб, мустақил юртимизнинг истиқболига доялик қилишига комил ишонч билан яшамоқ ва меҳнат қилмоқ юртимизнинг ҳар бир фидойи фарзандининг бурчидир.

Низомиддин МАҲМУДОВ,
филология фанлари доктори, профессор.

Қимматли қоғозлар бозори

АКЦИЯ САВДОСИ ТАЛАБ ДАРАЖАСИДАМИ?

Замонавий бозор механизмини қимматли қоғозларсиз, айниқса, акциясиз тасаввур қилиб бўлмайди. Шу боис улар ҳаётимиздан тобора мустаҳкам ўрин эгалламоқда. Тажриба кўрсатадики, корхоналарни акциялаш, иқтисодий соҳага чет эл сармояларини кенг жалб этиш ишлаб чиқаришни ривожлантириш имконини берибгина қолмай, республикамиз фонд бозорининг халқаро капитал бозорига кириб боришини тезлаштиради, аҳоли моддий манфаатдорлигини оширади. Зеро, акция — бу қўшимча даромад, демакдир. Уни харид қилган юридик ва жисмоний шахслар, хорижий инвесторлар учун тегишлича дивиденд олиш ҳуқуқи тўла кафолатланган. Хўш, натижа қандай?

1998 йилнинг биринчи ярим йиллиги якунларига бағишланиб Вазирлар Маҳкамасида ўтказилган мажлисда мамлакатимиз Президенти мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусий тадбиркорликни рағбатлантириш масалаларига тўхталаркан, жумладан, шундай деди: «Тан олишимиз керакки, хусусийлаштириш ва акциялаш кўп ҳолларда хўжакўрсинга ўтказилиб, бу тадбир биз кутган натижани бермаяпти. Корхоналарни бошқариш тизимида туб ўзгаришлар йўқ».

Йўлбошчимиз мавжуд аҳволга холис, объектив баҳо берди. Дарҳақиқат, амалга оширилаётган чора-тадбирларга қарамасдан мамлакатда реал мулкдорларнинг шаклланиш жараёни суст кечмоқда. Албатта, бунинг талай сабаблари бор. Узоққа бормайлик. Йирик саноат шаҳри ҳисобланган Тошкентда 398 та акционерлик жамияти фаолият кўрсатмоқда. Низом жамғармасида давлат улуши бўлган қўшма корхоналарнинг сони 500 дан ошади. Афсуски, уларнинг салоҳияти, молиявий имкониятларидан етарли даражада фойдаланилмаётир. Қимматли қоғозлар бозорини ривожлантиришда ўзибўларчиликка йўл қўйилмоқда. Мавжуд банк тизимлари, фонд биржалари, акциядорлик жамиятлари ўртасида ташкил этилган акция пакетлари савдоси мутлақо талабга жавоб бермайди.

Шаҳардаги ишлаб чиқариш корхоналарини хусусийлаштириш ва акциялашда муайян силжишларга эришилган бўлса-да, бу соҳада маъмурий-буйруқбозлик усулидан тўлиқ воз кечилгани йўқ. Чунки айрим раҳбарлар ўз ваколатларидан ажралиб қолишни, ҳиссадорлар йиғилиши ва унинг кенгашига бўйсунишни истамайдилар. Шу сабабли акция пакетларини ички ва ташқи бозорда сотиш, улар учун инвесторлар топиш жараёни суст кечмоқда. Ўзингиз ўйланг, йилнинг еттинчи ойи ўтиб бораяпти-ю, шаҳар бўйича эндигина 165 миллион сўмлик акция сотилган, холос. Буни қаноатли ҳол, деб бўладими? Асло. Пойтахтимиз ҳудудида қимматли қоғозлар бозорини ривожлантиришга даъват этилган кўплаб банк тузилмалари, фонд биржалари, тармоқ муассасалари мавжуд. Афсуски, уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш, акциялар реализациясини жадаллаштириш эътибордан четда қолаётир.

Очиғини айтиш керак, талай меҳнат жамоалари, оддий фуқаролар қимматли қоғозлар, жумладан акция ҳақида аниқ тасаввурга эга эмас. Улар билан қандай муомала қилишни билмайдилар. Оқибатда айрим тушунмовчиликлар ва чалкашликлар келиб чиқмоқда. Бу эса жойларда тарғибот ҳамда ташвиқот ишлари етарли даражада олиб борилмаётганлигидан далолат беради. Ваҳоланки, акция пакетлари мамлакатимиз иқтисодиётини юксалтириш, айланма маблағлар ўрнини тўлдириб боришда муҳим манбалардан биридир. Шундай экан, уларни, айтайлик, деҳқон бозорлари, жамоат ташкилотлари, бевосита маҳаллалар орқали сотишни йўлга қўйиш мумкин эмасми?

— Мумкин, — дейди республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси раиси Ш. Жалилов. — Биз бу ишга аллақачон киришганмиз. Акция савдосидан ҳеч ким зарар кўрмайди. Чунки қанча акция сотилганига қараб комиссион улуш тўланаяпти. Фаолларимиз шаҳар иқтисодиёти равнақи йўлида куч-ғайратларини аямайдилар.

Қаловини топган қорни ёндиради. Балки юқоридаги тажрибани республика миқёсида оммалаштириш ҳақида ўйлаб кўриш керакдир. Ҳамма гап масъулият ва ташкилотчиликда. Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнида биз ўзимиз учун кўпгина янгиликларни кашф этаяпмиз. Бозор саракни саракка, пучакни пучакка ажратиб, кимнинг нимага қодирлигини синовдан ўтказмоқда. Мустаҳкам иқтисодий заминга эга бўлган корхонагина бу синовдан муваффақиятли ўта олади. Акс ҳолда ё синади, ёки банкротликка учрайди. Корхона раҳбарлари буни қанча тез англаб етсалар, шунча яхши.

Ҳозирги кунда пойтахтдаги акционерлик жамиятлари бўйича 7 миллиард 600 миллион сўмлик акция пакетлари ўз харидорини кутмоқда. Вақт эса жуда оз. Президентимизнинг Вазирлар Маҳкамасида сўзлаган нутқида баён қилинган танқидий фикр-мулоҳазалардан тегишли хулоса чиқарилиши, акция савдоси соҳасида туб бурилиш ясаш учун барча зарурий чоралар кўрилиши лозим. Токи акция шунчаки қоғоз эмас, том маънодаги қимматли қоғозга айлансин, ҳар бир ҳиссадор унинг мамлакатимиз иқтисодий тараққиётидаги ўрни ва моҳиятини тўла идрок этсин.

Тошкент шаҳар ҳокимиятида бўлиб ўтган семинар-йиғилишда юқоридаги масалалар юзасидан атрофлича фикр юритилди. Туман ҳокимлари, банк муассасаларининг ходимлари, фонд биржалари, қўшма корхоналар ҳамда депозитарийларнинг раҳбарлари, тармоқ мутахассислари ва маҳалла фаоллари иштирок этган ушбу йиғинда муҳим таклифлар баён қилинди, эркин савдо орқали фуқароларга, жумладан хорижий инвесторларга сотиш мўлжалланган акциялар реализациясини тезлаштириш бўйича тавсиялар берилди.

Республика Бош вазири ўринбосари, Давлат мулки қўмитаси раиси В. Чжен ўз сўзида пойтахтдаги саноат корхоналарининг иқтисодий аҳволига тўхталиб, асосий эътиборни акция савдоси ва уни янада такомиллаштириш масаласига қаратди.

Йиғилишда Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов иштирок этди.

Носир ТОШЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Наманган шаҳрида «Дамбоғ» деб номланган маҳалла бор. Энг ибратли жойи шундаки, бу ерда кимдадир қандай эҳтиёж туғилса, шаҳарга чиқишига ҳеч қандай эҳтиёж йўқ. Чунки маҳаллада аҳоли учун барча қулайликлар яратилган: тикувчилик цехи, сартарошхона, тиббиёт пункти, кутубхона мунтазам ишлаб турибди. Бу, аввало, аҳоли вақтини тежаса, иккинчидан, уларни иш билан таъминлаш, маҳалла ёшларининг касб-ҳунар ўрганишлари учун имкон яратмоқда.

СУРАТДА: маҳалладаги цех тикувчиси Ферузахон Саримсоқова.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ҚАРОР

МАСЪУЛИЯТ ЮКИ

ВА ИЖРО

Тошкент вилояти бозорларида айрим мансабдор шахслар бу тушунчанинг моҳиятини ҳали-ҳануз ҳис этмаяптилар

Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 5 мартдаги «Бозорларнинг фаолиятини ва уларни бошқаришни тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, Тошкент вилоятида мавжуд деҳқон, буюм бозорлари ва ярмаркалар негизида «Тошвилбозорсавдо» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятлари уюшмаси ташкил этилган эди. Ўтган даврда бу тизимда қандай ўзгаришлар юз берди? Ҳукумат қарорида кўзда тутилган асосий мақсадларга эришилдими?

Камина бу саволларга ойдинлик киритиш ниятида дастлаб бошқарув раиси А. Мирсалимов билан учрашдим. Унинг айтишича, бугунги кунда мазкур уюшма таркибида 18 та ҳиссадорлик жамияти бўлиб, улар қарийб 20 минг савдо ўрнига эгадир. Уюшма, унинг шаҳар ва туманлардаги бўлинмалари, аввало, анъанавий бозор муҳитини тиклаш, бозорларни қайта қуриш, таъмирлаш ва ободонлаштириш ишларига катта аҳамият бермоқда. Айтайлик, 1996 йилда 12180,0 минг сўмлик, 1997 йилда 59323,0 минг сўмлик бунёдкорлик ишлари ниҳоясига етказилган бўлса, жорий йилда қурилиши тугалланмаган иншоотларда 34671,5 минг сўмлик юмушларни жадал бажариш юзасидан амалий чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Вилоят бозорларида, шунингдек, хўжаликлар, фермерлар ва аҳоли билан фьючерс шартномаларини тузиш, уларнинг ижросини таъминлаш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини бозорларга олиб келиш, сақлаш ва қўриқлаш каби масалаларни ҳал этиш борасида ҳам бирмунча ишлар амалга оширилмоқда. Масалан, 1997 йили бозорларда 24319 тонна картошка, 56900 тонна сабзавот, 23578 тонна мева, 21878 тонна полиз ва 31920 тонна бошқа деҳқончилик неъматлари, 9177 тонна гўшт маҳсулотлари сотилган эди. Шу йилнинг ўтган ойларида эса 4928 тонна картошка, 12676 тонна сабзавот, 5873 тонна мева, 289 тонна полиз маҳсу-

лотлари ва 2443 тонна гўшт бозорларга келтирилиб, истеъмолчиларнинг эҳтиёжи қондирилди.

Бундай ютуқлар кишини қувонтиради, албатта. Лекин, афсуски, вилоят ички ишлар бошқармаси томонидан бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар билан ҳамкорликда ўтказилган текширувлар жойларда Вазирлар Маҳкамасининг юқорида қайд қилинган қарорининг айрим талаблари суст бажарилаётгани, айниқса, 1998 йил 16 майдаги «Бозорлар фаолиятини тартибга солиш юзасидан мансабдор шахсларнинг масъулиятини оширишга қаратилган чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорининг ижроси қониқарсиз ташкил этилганини кўрсатди.

Бу ҳақда вилоят ИИБ бошлиғининг биринчи ўринбосари, милиция полковниги Тоҳир БОЙМАТОВ шундай деди:

— Текширувлар мобайнида олибсотарлар, турли жиноий тизимлар ҳамда бозорлар маъмурияти ходимлари ва раҳбарлари томонидан порахўрлик, товламачилик, қонунсиз йиғимлар йиғиш, тазйиқ ўтказиш ҳолатларига йўл қўйилганлиги, валютафурушлик, санитария қоидаларига риоя қилмаслик, рухсат берилмаган жойларда савдо билан шуғулланиш ва бошқа шу каби ҳуқуқбузарликлару қонунбузарликлар содир этилганлиги аниқланди.

— Масалан...

— Келинг, яхшиси, далилларга мурожаат қилайлик.

БИРИНЧИ ВОҚЕА

Ёз кунларида гўшт ва гўшт маҳсулотлари иссиқ туфайли тез айнийди. Бундан қассоб бечора икки томонлама зарар кўради: сифати бузилган гўштга талабгор камлигидан, уни мўлжалдаги нархда сотолмайди, қолаверса, санитар врачларга жарима тўлашга мажбур бўлади. Демак, у, аввало, барча талабларга жавоб берувчи дўконга эга бўлмоғи керак.

Ғазалкентлик фуқаро С. Д. шу мақсадда ариза ёзиб, шаҳардаги марказий бозор директори Х. Юсуповга мурожаат этди. Аммо у бозор ҳудудида гўшт дўкони қуришга рухсат бериш масаласини ҳа деганда ҳал қилавермади. Вақт эса оқар сувдек тез ўтарди.

С. Д. яна бир бор (эҳтимол, буниси ўнинчи мартадир) директор ҳузурига кирди. Бу гал Х. Юсупов гапнинг дангалига кўчди.

— Майли, эски танишчилигимиз ҳурмати, сизга ёрдам бераман, — деди у. — Лекин бир «шарти» бор: 20 минг сўм берасиз.

С. Д. бу директорнинг пора эвазига бошқа кишиларнинг ҳам «ҳожати»ни чиқарганлигини эшитганди-ю, кўзини лўқ қилиб ўзидан шунча пул сўрашини кутмаган эди. Энди уни қаердан топади?

— Уйдагилар билан бир маслаҳатлашиб кўрай, жавобини эртага айтаман, — дея олди, холос.

Эртаси куни Х. Юсупов 20 минг сўмни пора сифатида олганда ушланди. Ҳозир прокуратура ходимлари томонидан тергов ишлари олиб борилмоқда. «Кўза кунда эмас, кунида синади» деганлари шу-да.

МУХБИР ИЗОҲИ:

Шундайку-я, барибир, ўйлаб қоласан киши. Агар бозор директори ҳалол, виждонан ишлаганда, сотувчиларга қулай шарт-шароитлар яратиб бериш ўзининг бурчи эканлигини, бу бурч зиммасига масъулият юки юклаганлигини ҳис этганда, албатта, ана шу хунук воқеа юз бермаган бўларди. Энди у жамоа аҳлига қай кўз билан қарайди, оиласига-чи? Ҳамшаҳарлари, маҳалладошлари орасида қандай қилиб бош кўтариб юради?

ИККИНЧИ ВОҚЕА

Бозор-да, бир кунда бу ерга не-не одамлар келади, лекин улар бир-бирларини танимасдан кетади. Янгийўл шаҳридаги марказий бозорда эса кейинги пайтда бир йигит пайдо бўлди-ю, ҳамма уни отнинг қашқасидай билиб олди. У бозорқўм ёки маъмурият ходимими? — дерсиз. Қаёқда! Ҳатто паттачи ҳам эмас — ҳеч қаерда ишламайди. Касбининг ҳам тайини йўқ. Аммо пўрим кийиниб юради, савлатидан от ҳуркади.

У. А. исмли бу «зўравон»дан, айниқса, тадбиркорлар ва деҳқонлар безор бўлишди. Нега десангиз, куппа-кундузи уларнинг товар ва маҳсулотларини тортиб олиб, «Бозорда савдо-сотиқ қилишга йўл қўймайман, айтганимга кўнмасаларингиз...» дея қўрқитиб, катта миқдорда пул талаб этади. Бозорда эса унинг мушугини «пишт» дейдиган азамат топилмайди...

Бироқ У. А. мавжуд қонунларни писанд қилмасдан, «ўзини хон, кўланкасини майдон» деб ҳисоблаб, қаттиқ адашганди. Вилоят ИИБ коррупция, рэкет ва терроризмга қарши кураш бошқармаси ходимлари уни жиноят устида қўлга олдилар. Бозорнинг «эркатойи» тадбиркорлар Т. Йўлдошева, А. Йўлдошев, С. Йўлдошева ва А. Мелибоевдан жами 25 минг сўмлик товарларни олиб қўйиб, пул сўраётган эди... Унга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 165-моддаси бўйича жиноий иш қўзғатилди.

МУХБИР ИЗОҲИ:

Турли жиноий гуруҳлар томонидан сотувчиларга шу тарзда тазйиқ ўтказишдек ачинарли ҳолатлар, таассуфки, бошқа бозорларда ҳам учраб турибди. Айниқса, бугун деҳқоннинг пешона тери эвазига етиштирган ҳосилини арзон баҳода сотиб олиб, белини оғритмасдан, бозорнинг соя-салқин ва гавжум жойида кўр тўкиб ўтирганча «мўмай» пул топаётган олибсотарлар кўпчиликни ташкил этади. Улар шуни ўнг ва чап қулоқлари билан эшитиб олсинлар: биз ҳуқуқий ва демократик жамият қураяпмиз, орамизда текин даромад топувчиларга ўрин йўқ, бариси эртами-кечми жазога мустаҳиқдирлар.

УЧИНЧИ ВОҚЕА

Ангрен шаҳар марказий бозори. Олди-сотди авжида.

Шу пайт оқ халат кийган барзанги йигит қип-қизил олма сотаётган отахоннинг қошига келди. У — паттачи Ҳусниддин Йўлчиев эди.

— Пулни чўзинг, бобой!

Сотувчи тушунди: назоратчи патта пулини сўраяпти. Узатди. Аммо Ҳусниддин патта беришни хаёлига ҳам келтирмади.

— Ўғлим, патта-чи?..

— Олмангизни сотсангиз-чи, бобой! — ўшқирди у. — Яхши жойни эгаллаб олганингизга шукур қилинг!..

Милиция ходимлари Ҳусниддин Йўлчиевнинг «шашти»ни қайтардилар. У шу куни 1290 сўмлик паттани тарқатмаган эди. Яна бир назоратчи — Раҳим Жўраев эса 100 сўмлик паттанинг тушум пулини ўзлаштиргани маълум бўлди.

Иккаласига нисбатан ҳам жиноий иш қўзғатилиб, ҳозир тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

МУХБИР ИЗОҲИ:

Улар охир-оқибат бозор бедарвоза эмаслигини тушуниб етдилар. Аммо кеч бўлган эди...

— Булардан ташқари, — дея сўзида давом этди полковник Тоҳир Бойматов, — текширув чоғида вилоят бозорларида санитария қоидаларини бузганликлари учун 1219 нафар, рухсат берилмаган жойларда савдо билан шуғулланганликлари учун 223, тарозидан фойдаланиш қоидаларига риоя қилмаганлари учун 21 ва бошқа ҳуқуқбузарликларни содир этганликлари учун 1992 нафар шахсга маъмурий чоралар кўрилиб, уларга жами 1092500 сўм миқдорида жарима солинди.

Мен нима учун номатлуб иллатлар хусусида, гўё тош ўрикнинг данагини чаққандай маззамалаб гапираяпман? Мақсад шу: аччиқ ҳақиқат катта-ю кичик — ҳаммага сабоқ бўлсин!

Суҳбатдошим ҳақ сўзни айтди. Қўшимчаси шуки, аттестация натижаларига кўра, Ўрта Чирчиқ, Қуйи Чирчиқ, Оққўрғон туманлари, Чирчиқ, Ангрен, Оҳангарон шаҳарлари бозор ҳиссадорлик бирлашмаларининг раҳбарлари ишлаб турган вазифаларига нолойиқ топилиб, ўз лавозимларидан бўшатилдилар. Бу ҳол нафақат бозорларда тартиб-интизомни мустаҳкамлаш, балки кадрлар масаласи билан жиддий шуғулланишни ҳам талаб этмоқда. Демак, назорат сусайтирилмайди, биз ҳам бу масалага яна қайтамиз.

И. ЎТБОСАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ИСТИҚЛОЛ ШАРОФАТИ

Марҳаматдаги мева-сабзавотларни қайта ишлаш ва шароб ишлаб чиқариш очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти янги технология шарофати туфайли маҳсулотнинг ширалилик даражасини 75 фоизгача таъминлай олади. У ана шу жиҳати билан мамлакатдаги мева-сабзавотларни қайта ишловчи корхоналар ўртасида ягонадир.

Яшириб нима қиламиз: яқин-яқинлардаям озиқ-овқат маҳсулотлари сотиладиган дўконларга кириб қолгудай бўлсак, пештахталарни «ўзиники» қилиб олган, йиллар

ҚИШЛОҚДА ТАЙЁРЛАНИБ, ХОРИЖДА СОТИЛМОҚДА

ўтиши билан ёрлиқлари сарғайиб кетган, қопқоғи занглай бошлаган кўримсиз шиша идишларга кўзимиз тушарди. Харидор уларга бир қараб қўяр эди-да, нари кетарди. Энди-чи? Истеъмол бозорига эмас, балки омборларни тўлдириш учун маҳсулот ишлаб чиқараётган корхоналар ишда туб бурилиш ясагач, бояги ноxуш кайфият ўрнини ўзгача иликлик эгаллади. Кўркам идишларга моҳирона қадоқланган, рангбаранг ёрлиқларга ўралган турли ҳажмдаги ва кўринишдаги қоғоз халтачаларга жойланган мева шарбатлари, шиша идишлардан ўрин олган консервалар харидор диққатини ўзига тортади. Пештахталар олдидан кетолмай қолган харидор беихтиёр чўнтак ковлайди.

Маҳсулотнинг ташқи кўриниши билангина эмас, балки сифати билан ҳам эл оғзига тушган мазкур корхона жуда қисқа муддат ичида қандай қилиб бу муваффақиятга эришди?

— Харидор талаби ўрганилмай, ҳисобга олинмай маҳсулот ишлаб чиқариш инқирозга гирифтор этади, — дейди корхона раҳбари Исоқжон ака Ваҳобов. — Очиқ айтишим керакки, бугунги харидорнинг диди ҳам, талаби ҳам ниҳоятда юқори. У усти ялтироқ, ичи қалтироқ бўлсада хориж технологиясига асосланган ширинликлар, салқин ичимликлар, тамаки маҳсулотлари ва бошқаларни харид қилмоқда. Ҳолбуки, ўзимизда етиштирилган неъматларнинг ва ўша неъматлардан тайёрланган маҳсулотнинг ширалилиги, мазаси, шифобахшлиги чет элникидан бирмунча юқори туради. Бироқ биз ҳамма вақт ҳам «Онангни отангга бепардоз кўрсатма» деган нақлга амал қилавермаймиз. Шуларни ҳисобга олиб, Италиянинг «Сосифоод» фирмаси билан шартнома туздик. Ғоят серунум «Тито Манзино» линиясини олиб келдик ва ўрнатдик. Натижада пишиқчилик мавсумида барча турдаги меваларни бирварақайига қабул қилиб олиш ва бир вақтнинг ўзида қайта ишлаш имконига эга бўлдик.

Мамлакатимизда томатни қайта ишловчи корхоналар сони йил сайин кўпаймоқда. Андижон туманининг Куйганёр шаҳарчасида фаолият кўрсатаётган «МАСК» Ўзбекистон—Италия қўшма корхонаси, Пойтуғдаги помидорни қайта ишлаш цехи қаторига мазкур корхонанинг келиб қўшилганлиги нур устига аъло нур бўлди. Энди биз уч томонлама ютамиз. Аввало, корхона маҳсулотининг асосий қисмини хорижга экспорт қилади, демак чет эл валютаси тушуми сезиларли даражада хўпаяди. Иккинчидан, юзлаб ишчи ўринлари вужудга келади. Учинчидан, катта майдонларда, шахсий томорқаларда помидор, булғор қалампири ва бошқа сабзавот экинлари етиштирган деҳқон пишиқчилик мавсумида маҳсулотни сотолмай хуноб бўлмайди. Айнан шу корхона соатига яқин 15 тонна помидор, 5 тонна мевани қайта ишлаш қувватига эга.

Илгарилари кўп ишчи кучи, оғир қўл меҳнати талаб этадиган иш жараёнлари бугун «ақлли» дастгоҳлар ёрдамида аъло даражада ўринлатилмоқда. Ихчам ва мўъжаз линиялар мева маҳсулотлари шарбати ва қайлаларни махсус целлофан халталарга қадоқлаб бераётир. Маҳсулот беш йилга қадар бузилмай, асл ҳолича сақланиши мумкин.

Корхона жамоаси яқинда яна бир қулайликка эга бўлди. Махсус агрегат ёрдамида резбалик банкани қадоқлаш ҳам йўлга қўйилди. Мазкур агрегат ёрдамида ҳар ойда 300 минг шартли банка кетчуп қадоқланаётир. Унинг кўркам шиша идишлари буюртма асосида Қувасойдаги «АУ-КВАРД» корхонасида тайёрлаб келтирилмоқда.

Юқорида айтиб ўтилганидек, корхона маҳсулотларига бўлган талаб тобора ортаётир. Шу йилнинг баҳорида Тошкентда бўлиб ўтган қайта ишлаш саноати корхоналари маҳсулотларининг республика кўрик-танловида Россия, Украина, Польша давлатларидаги ўнлаб фирмалар, ишбилармон доираларнинг вакиллари 150 миллион сўмлик шартнома туздилар.

Марҳамат аҳолиси зич туманлардан ҳисобланади. Қишлоққа саноатнинг кириб келиши ишсизликнинг барҳам топишида катта аҳамият касб этаётир. Биргина мазкур корхона тўла қувват билан ишга тушгач, марҳаматлик 700 нафардан ортиқ йигит-қиз ўзининг муҳим иш жойига эга бўлади. Айни кунларда италиялик мутахассислар улардан бир гуруҳига янги технологияда ишлаш, хорижликлар дастурхонидан муносиб ўрин оладиган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш «сир»ларини ўргатмоқда.

Мамлакатимизда, айниқса, қишлоқларимизда энди оёққа тураётган корхоналарнинг дастлабки маҳсулотлари ички бозор серобгарчилигини таъминлашдан ташқари хориж дўконлари пештахталаридан дадил ва мустаҳкам ўрин олаётганлигидан кўнгил тоғдай кўтарилади.

Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЯРИМ ЙИЛ САРҲИСОБИ

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг кенгайтирилган ҳайъат мажлиси бўлиб ўтди.

Йиғилишда вазирликнинг таркибий тармоқ раҳбарлари ва масъул ходимлари, Қорақалпоғистон Республикаси адлия вазири, Олий суди раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар адлия ва суд идоралари раҳбарлари, бир қатор ҳуқуқий идоралар ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Ҳайъатда адлия вазирининг биринчи ўринбосари С. Назаров «Республика адлия ва суд идоралари фаолиятининг 1998 йил биринчи ярми якунлари ва олдинда турган вазифалар» мавзуида маъруза қилди.

Маърузада қайд этилишича, бозор иқтисодиётининг муҳим шарти бўлган шартномавий муносабатларга ўтиш, хўжалик юритувчи субъектларнинг шартнома интизомига риоя этишлари устидан назоратни янада жонлантириш лозим. Ўтган давр ичида 56 мингдан ортиқ ноқонуний тузилган шартномалар аниқланиб, улардан 35 мингдан кўпроғининг қайта — қонунга мос равишда тузилиши таъминланган. 17 мингга яқин шартнома бўйича ижро интизомига риоя этилмаган. Адлия ходимлари аниқланган ҳолатлар юзасидан 4 мингга яқин талабнома (претензия), хўжалик судларига 732 та даъво аризаси тайёрлашда ёрдам кўрсатди, 1,5 млрд. сўмга яқин зарар хўжалик юритувчи субъектларга ундириб берилди. Шартнома интизомида масъулиятсизлик қилган 52 нафар мансабдор шахс лавозимидан бўшатилди, 5 нафари маъмурий, 20 нафари жиноий, 785 нафари мулкий, 160 нафари эса интизомий жавобгарликка тортилди.

Ҳайъат Бухоро, Хоразм, Сурхондарё, Қашқадарё, Андижон, Фарғона, Самарқанд, Сирдарё, Тошкент вилоятлари ва Тошкент шаҳар адлия бошқармаларининг шартномавий муносабатлар бўйича, жумладан, бозорлардаги ҳуқуқий аҳволни ўрганишда жиддий нуқсон ва камчиликларга йўл қўяётганлигини, улар фаолиятидаги сусткашликни қайд этди.

Йиғилишда «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Қонуннинг ижроси ва олдинда турган вазифаларга алоҳида эътибор қаратилди.

Ҳайъат кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Кенгайтирилган ҳайъат мажлисида Ўзбекистон Республикаси адлия вазири Сирожиддин Мирсафоев сўзга чиқди.

С. РАУПОВ.

Қонун лойиҳаси муҳокамада

Жарқўрғон туманидаги қурилиш конструкциялари ишлаб чиқариш жамоа корхонаси директори Чори Бобоқулов «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартнома-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси хусусида қуйидагича мулоҳаза билдиради:

БОШ ЙЎНАЛИШ — МАНФААТДОРЛИК

— Хўжалик иши мураккаб. Раҳбарликни зиммасига олганлар унинг соат милларидай текис, равон ишлашини таъминламоғи керак. Лекин шу вазифани уддалаш учун корхона ёки унинг раҳбари қонунларнинг қайси бирига суяниб иш кўришни аниқ билмасди. Хўжалик юритиш деганда биз биринчи навбатда режани тушунардик. Режани қонун, деб билардик. Корхонанинг, одамларнинг манфаатлари гарчи ифодаланмаса ҳам ўша режанинг изидан қувиб фаолият юритардик.

Бозор иқтисодиётининг бош йўналиши-манфаатдорлик. Ишчининг манфаати корхонанинг, корхонанинг манфаати жамиятнинг манфаатларига хизмат қилмоғи керак. «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартнома-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Қонун лойиҳасининг қабул қилиниши аввало шу жиҳатдан катта аҳамият касб этади. Қонун лойиҳасида хўжалик субъектларининг шартнома — ҳуқуқий базаси атрофлича қамраб олинган дейиш мумкин. Айни пайтда чорак асрлик иш тажрибаларимдан келиб чиқиб, ўзимнинг айрим мулоҳазаларимни айтиб ўтишни лозим топдим.

Лойиҳанинг 5-моддасида «...жисмоний шахслар хўжалик шартномаларининг субъектлари бўлади» дейилган. Бу — тушунарли. Лекин ўша субъект (жисмоний шахс) билан корхона қандай шартномавий тартибда товар муомаласини амалга ошириш мумкинлиги кўрсатиб ўтилса, яхши бўларди. Масалан, жисмоний шахс корхонага керакли бўлган товарни таклиф қилади. Корхона тўловни нақд пул билан амалга оширолмайди. Бу — қонунга зид. Бартерга товарнинг эгаси рози эмас. Бундай ҳолатда субъектлар қандай йўл тутмоғи керак?

Лойиҳанинг 27-моддасида товарни етказиб берувчи сотиб олувчига товарни тўлиқ етказиб бериш муддатларини кечиктириб юборган, ишни бажармаган ва хизмат кўрсатмаган ҳар бир кун учун 0,1 фоиз миқдорда пеня тўлаши кўрсатилган 34-моддада эса етказиб берилган товарлар ҳақини ўз вақтида тўламаганлик учун сотиб олувчи етказиб берувчига ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун кечиктирилган тўлов суммасининг 0,4 фоизи миқдорида пеня тўлайди, деб ёзилган.

Менимча, пудратчининг ҳам, буюртмачининг ҳам мажбуриятлари баравар бўлмоғи, жумладан, улар тўлаши мумкин бўлган пеня фоизлари ҳам тенг бўлмоғи мақсадга мувофиқдир.

Шу модданинг юқори банди буюртмачи маҳсулот етказиб берувчига ўзи тўлашни рад этган ёки бош тортган сумманинг 15 фоизи миқдорида жарима тўлайди, деган жумлани «50 фоизгача миқдорда жарима тўлайди» деб тузатиш керак. Чунки пудратчи буюртмачи айтгандай қилиб сифатли маҳсулот товар тайёрлаб берсаю бу товарни бошқа бир харидор сотиб олиши кафолати бўлмаса, пудратчи катта харажатга тушиб кетади.

20-модда ўзига даъво билдирилган хўжалик юритувчи субъект даъвони олган кундан бошлаб бир ой муддат ичида жавоб қайтариши шарт, дейилган. Бу — узоқ муддат. «Камида 10 кун ичида жавоб қайтариши шарт» деб ёзиш керак.

«Хўжалик шартномаларини ҳуқуқий экспертизадан ўтказиш» га оид 23-модда анча таҳрир-талаб. «Қонун ҳужжатларида белгиланган энг кам иш ҳақининг 2500 баравaридан ортиқча суммадаги хўжалик шартномалари хўжалик юритувчи субъектларнинг юридик хизмати ёки жалб этилган адвокатлар томонидан ҳуқуқий экспертизадан албатта ўтказилгандан кейингина тузилади» дейилган бу ерда. Бу шартнома — ҳуқуқий базани назорат қилиб турувчи адвокатлик хизмати идоралари тузилганда, деган маънони билдиради. Демак, штатлар, қоғозлар кўпаяди. Менимча, адвокатура идорасининг (ёки адвокатнинг) ҳуқуқий экспертизаси шартнома тузиш жараёни чўзилиб кетишига олиб келади. Ҳар бир корхонанинг ўз юридик хизмат бўлими бор. Бунинг устига, мустақиллигимиз шарофати билан хўжалик ва корхона раҳбарлари сифат жиҳатидан яхшиланиб бормоқда. Бугунги раҳбар, аввало, қонунлардан бохабар киши. Шундан келиб чиқиб, мен юқорида эслатилган моддани «...шартномаларни ҳуқуқий экспертизадан ўтказишда хўжалик (ёки корхона) нинг юридик хизмати бўлими ва хўжалик раҳбари жавобгардир» деган таҳрирда берилиши мақсадга мувофиқ бўлади деб ўйлайман.

О. УСАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қашқадарё вилояти Касби туманидаги Ҳамза Хўжақулов номли жамоа хўжалиги нафақат туманда, балки вилоятда ҳам энг йирик жамоалардан бири ҳисобланади. Бу йил улар давлатга 5410 тонна пахта ҳосили етиштириб беришни мақсад қилишган.

Айни пайтда хўжаликда ғўзани барча агротехник қоидаларга риоя қилган ҳолда парваришлашга катта эътибор берилмоқда. Шунингдек, хўжаликдаги биолаборатория иши ҳам яхши ташкил этилган. Бу ерда трихограмма ва габробракан сингари фойдали ҳашаротларни кўпайтириш йўлга қўйилган. Бу ҳашаротлар ғўзаларнинг яхши ўсишида қўл келмоқда. Лаборатория қўшни жамоа хўжаликларига ҳам хизмат кўрсатаяпти.

СУРАТЛАРДА: ***лаборант А. Вишнякова; пахта даласига фойдали ҳашаротлар тарқатилаётган пайт; биолаборатория мудири Назрулла Очилов фойдали ҳашаротларни кўздан кечирмоқда.***

Шомурод ШАРОПОВ (ЎзА) олган суратлар.

МИЛЛИЙ МАФКУРА — ЖАМИЯТ ТАЯНЧИ

Тошкентдаги “Шарқ гули” ҳиссадорлик жамиятида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг “Тафаккур” журнали бош муҳаррири саволларига жавоблари ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг “Маънавий-маърифий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қароридан келиб чиқадиган вазифаларга бағишланган мулоқот бўлди. Ушбу тадбирни республика хотин-қизлар қўмитаси билан Тошкент шаҳар хотин-қизлар қўмитаси ўтказди. Мулоқотни Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари, шаҳар хотин-қизлар қўмитаси раиси Ф.Абдураҳимова бошқарди.

Мулоқотда сўзга чиққан “Тафаккур” журналининг бош муҳаррири Э .Аъзамов, “Саодат” журналининг бош муҳаррири О. Ҳожиева ва бошқалар давлатимиз раҳбарининг мамлакатимизда маънавият ва маърифатни ривожлантириш масалаларига, хусусан миллий мафкурани шакллантиришга катта эътибор бераётганини таъкидладилар. Зеро, бугунги кунда жамият таянчи — миллий мафкурани шакллантириш ва уни ривожлантириш, одамларни ўз мустақил фикрига, собит эътиқодига эга бўлишини таъминлаш, уларда миллий мафкура мазмун-моҳиятига мос дунёқарашни қарор топдириш долзарб вазифалардан бири бўлиб қолмоқда.

Таъкидланганидек, ягона ғоя- миллий истиқлол мафкураси мавжуд интеллектуал имкониятларни ишга солишга, ёш авлодни комил инсон қилиб тарбиялашга хизмат қилади. Шу боис, оддий инсон ва унинг манфаатларини ифода этиш, ислоҳотлар тақдири ва самараси учун жавобгар, юртимизнинг эртанги куни ва истиқболи учун фидойи шахсларни тарбиялаш алоҳида аҳамият касб этади. Бу ишларда хотин-қизлар қўмиталари фаолиятини янада кучайтириш ҳам муҳим аҳамиятга эгадир.

Мулоқотда Бош вазир ўринбосари, республика хотин-қизлар қўмитаси раиси Д. Ғуломова сўзга чиқди.

(ЎзА)

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг навбатдаги ҳайъати йиғилиши бўлиб ўтди. Уни Давлат божхона қўмитаси раиси Ўткир Комилов олиб борди. Жорий йилнинг ўтган 6 ойи давомида амалга оширилган ишларга якун ясалиб, йўл қўйилган камчиликлар ҳақида фикр юритилди. Шунингдек, мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президентининг шу йилнинг 23 июлида Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида сўзлаган нутқи асосида 1998 йилнинг иккинчи ярим йиллиги учун асосий вазифалар белгилаб олинди.

Йиғилиш давомида божхона органлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг экспортни рағбатлантиришга оид, нақд хорижий валюталарни олиб кириш ва олиб чиқишни тартибга солиш тўғрисидаги фармонлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг бир қанча қарорларининг бажарилиши кўриб чиқилди.

Ўтган йилнинг биринчи ярмида давлат бюджетига 3 миллиард сўм ўтказилган бўлса, бу йил олти ой давомида ўтган йилдагидан олти баробар кўп миқдорда, яъни 18 миллиард сўмлик маблағ ўтказилди. Бунга қандай эришилди? Давлат божхона қўмитаси ташкил этилгач, энг асосий эътибор кадрлар тайёрлашга қаратилди. Ходимлар бир неча бор аттестация комиссиясидан ўтказилиб, нопок, қўли эгри, деб ҳисобланган 800 дан ортиқ ходим ишдан бўшатилди. Лозим топилганларининг кўплари махсус ташкил этилган ўқув марказида касб маҳоратларини оширдилар. Шунингдек, махсус гуруҳлар ташкил этилиб, жойлардаги тушумлар миқдори ўрганиб чиқилди, керакли жойларга амалий ёрдамлар берилди. Охир-оқибат кўзланган самарага эришилди.

Йиғилишда келгусида ҳам энг асосий эътиборни кадрлар танлаш ва қайта тайёрлашга қаратиш, сафларни ҳалол, иқтидорли, билимли, зукко ходимлар билан тўлдириш лозимлиги тўғрисида келишиб олинди. Ҳар бир божхоначи «Мен Ватанга нима бердим, унинг равнақи йўлида нима иш қилдим», деган шиор билан яшаши лозимлиги уқтириб ўтилди.

Абдумўмин ТИЛОВОВ.

РЕСПУБЛИКА ПРОКУРАТУРАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Прокуратурасининг кенгайтирилган ҳайъат мажлиси бўлди. Унда Вазирлар Маҳкамасининг мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг ярим йиллик якунларига бағишланган мажлисида Президент Ислом Каримов прокуратура ходимлари олдига қўйган вазифалар муҳокама этилди. Мажлисни республика Бош прокурори Б. Мустафоев бошқарди.

Бош прокурорнинг биринчи ўринбосари А. Эргашев ижтимоий ислоҳотлар шароитида мамлакат прокуратура идоралари фаолиятини янада такомиллаштириш, шунингдек, 1998 йил ярим йиллик якунлари таҳлили ва прокуратура органларининг галдаги вазифалари тўғрисида маъруза қилди.

Таъкидланганидек, тизим ходимларининг бутун фаолияти ҳаётнинг барча жабҳаларида қонун устуворлиги барқарорлигини таъминлашга сафарбар этилаётир. Шундай бўлсада, кўпгина ҳолларда қонун ижроси устидан прокурор назоратида жиддий камчиликлар борлиги кўзга ташланмоқда. Жумладан, давлат Оила дастурига биноан республика бўйича режалаштирилган қишлоқ тиббиёт пунктлари, касалхона, умумий таълим мактаблари, уй-жой қурилиши, аҳолини ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлаш, телефон ўтказиш бўйича белгиланган режалар тўлиқ бажарилмаган. Бунга ажратилган маблағ ва моддий ресурсларнинг мақсадга мувофиқ ишлатилиши ва шу соҳадаги қонунларнинг аниқ бажарилиши устидан назорат етарлича амалга оширилмаганлиги сабаб бўлган.

Ижтимоий масалаларнинг ҳал этилишига бундай эътиборсизлик Наманган, Сурхондарё, Тошкент, Фарғона, Хоразм, Қашқадарё, Андижон вилоятларида ҳам кузатилмоқда. Ушбу дастурнинг Қорақалпоғистон Республикаси ва Навоий вилоятига тааллуқли қисмлари ижросиз қолаётганида ҳам прокуратура ходимларининг айби бор. Айрим ҳолларда прокурорларнинг ўзлари қонунни кўр-кўрона бузиб, фуқароларнинг ариза ва шикоятларига лоқайдлик билан қарамоқдалар.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, давлат тартиби, аввало тўлов тартибига риоя қилишдан бошланади. Ҳозирги кунда мамлакатимиз корхоналарининг дебиторлик қарзи 75 миллиард сўмни, кредиторлик қарзи эса 87 миллиард сўмни ташкил этаётгани ҳам ушбу тартиб бузилаётгани натижасидир. Бундай камчилик корхоналар акцияларининг сотилишида ҳам яққол кўзга ташланмоқда. Ана шуларнинг барчаси тизимда прокурор назорати етишмаётганидан, қонунчиликка тўла риоя этилмаётганидан далолат беради.

Маъруза юзасидан Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар прокурорларининг ҳисоботлари тингланди.

Мажлисда кўрилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

(ЎзА)

ХАТИРЧИ ДУНЁ БИЛАН ГАПЛАШАДИ

Навоий вилоятидаги Хатирчи тумани аҳолиси ҳадемай хорижий мамлакатлар билан телефон орқали бир зумда боғланиш имкониятига эга бўлади. Бу ерда 3 минг нуқтали рақамли телефон станцияси қурила бошланди.

Японийлик мутахассислар унинг дастлабки ускуналарини ўрнатишга киришдилар. Алоқачилар станцияни мустақиллигимизнинг 7 йиллигига ишга тушириш ниятидалар.

Ёрқул УМАР,
ЎзА мухбири.

Тиббиёт тизимида ислоҳотлар

«БУ ДАРГОҲДАН ҲАММА ХУРСАНД БЎЛИБ КЕТИШИ КЕРАК!»

«Томчида қуёш акс этади» деганларидек, мамлакатимизда барча соҳаларда содир бўлаётган улкан ўзгаришлар ҳақида оддийгина мисоллар тимсолида ҳам тасаввур ҳосил қилиш мумкин. Республика Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли 1-клиник шифохона фаолияти билан яқиндан танишган киши ана шундай хулосага келиши мумкин. Шифохонадан ҳам кўра кўпроқ шинамгина меҳмонхонани эслатадиган бўлимлардаги асосан бир-икки кишига мўлжалланган беморхоналарда юмшоқ мебеллардан тортиб, музлатгич, рангли телевизорларгача муҳайё. Даволаш хоналарида эса энг замонавий хорижий тиббий асбоб-ускуналар ўрнатилган.

— Шифохона бўлимларидан бирида донолар бисотидан олинган: «Мен инсон саломатлигидан ҳам ортиқроқ гўзалликни билмайман», деган ҳикматга кўзимиз тушди, — дея сўз очдик шифохона бош врачи Муродин Қодировга. — Шунга монанд айтадиган бўлсак, шифокорларни ана шу гўзалликнинг посбонларига қиёслаш мумкин, албатта.

— Кўпчилик шифохонамиздаги шарт-шароитларни мақтаб тилга олишади. Аслида, бунинг заррача ажабланадиган жойи йўқ. Бизнинг бутун саъй-ҳаракатларимиз юқоридаги мантиққа асосланган. Мен наинки шифохонамиздаги қулайликларга жиддий эътибор бераман, балки ҳар бир ходимимиздан «Инсонда ҳамма нарса гўзал бўлмоғи керак»лигини қатъий талаб қилишга одатланганман. Ахир, тиббий хизматнинг сифати ва самараси мана шу омиллар билан чамбарчас боғлиқ-да.

— Ҳар ҳолда, бу ердаги янгиликлар ва ўзгаришларни мамлакатимиз тиббиёт тизимида кечаётган ислоҳотларнинг амалдаги кўринишларидан, дейиш мумкин. Шундай эмасми?

— Шак-шубҳасиз. Мустақилликнинг еттинчи йилини бошидан кечираётган республикамизда ҳамма соҳаларда мислсиз ислоҳотлар амалга оширилаяпти. Табиийки, уларнинг самараси кўз ўнгимизда намоён бўлаяпти.

Мамлакатимиз фуқароларининг айни пайтдаги саломатлиги ҳолати дунёдаги асосий демографик кўрсаткичлар — туғилиш, узоқ умр кўриш ва бошқа бир қанча ҳолатлар бўйича анча яхшиланди. Табиийки, оқилона ижтимоий сиёсат маҳсули бўлмиш бундай натижалар тиббиёт соҳасида ҳам ўз самарасини бераяпти.

— Лекин ҳали мамлакатимиз тиббиётида қилиниши лозим бўлган ишлар беҳисоб. Сиз раҳбарлик қилаётган шифохонада бу борада қандай юмушлар амалга оширилаяпти?

— Биз ўз фаолиятимизни ташкил этишда мамлакат соғлиқни сақлаш соҳасини ривожлантиришнинг асосий йўналишларини устувор вазифа сифатида белгилаб олганмиз. Булар асосан беморларни экстенсив даволашдан интенсив даволашга ўтиш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, амбулатория-поликлиника хизматини ривожлантириш, уларда кундузги тиббий ёрдам шаклларини ташкил қилиш сингари яна кўплаб долзарб масалаларда кўринади. Шифохонамизда бу борада озми-кўпми ишлар қилинди, қилинаяпти. Шу ўринда биргина касалхоналарда амбулатория-поликлиника хизматини ривожлантириш самараси ҳақида тўхталмоқчиман. Маълум бўлишича, Францияда беморларнинг 90 фоизи амбулатория шароитида уйидан қатнаб даволанишаркан. Ушбу усул бемор учун ҳам, шифохона учун ҳам иқтисодий самарали эканлигини бизнинг бу борадаги камтарона тажрибаларимиз исботлаб турибди. Ўз навбатида, мана шу усулни амалда тобора кенгроқ қўллашга ҳаракат қилаяпмиз. Ўтган йили шифохонамизда жами 5500 нафар бемор жарроҳлик столига ётқизилган бўлса, шулардан қарийб минг нафари амбулатория- жарроҳлик марказида операция қилинди. Умуман, кейинги уч йил давомида беморларни жарроҳлик муолажалари билан даволашнинг аҳволи бир мунча яхшиланди.

Шифохонамизда илмий мутахассислар билан ҳамкорликда беморларни мунтазам даволаш ва ташхис қўйишнинг янгича усуллари жорий қилинаяпти. Бир неча йил бурун бу ерда хирургик даволашнинг ҳам травматик ва лапароскопик усуллари татдбиқ этилганди. Кейинчалик эса проктология, жигар ва абдоминал жарроҳлик бўлимларида мураккаб операциялар турларининг салмоғи анча ортди. Болалар жарроҳлиги бўлимида ошқозон-ичак трактининг туғма нуқсонларини ҳамда жигар церрозини жарроҳлик йўли билан даволаш усули ривожланди.

— Шифохона бўлимларида киши эътиборини кўпроқ ўзига тортадиган ҳолат — беморхоналарнинг асосан бирикки кишига мослаштирилганлиги, дейиш мумкин. Хўш, бундай қулайликлар охир-оқибатда қандай самара бериши мумкин?

— Яқинда бир маълумотга кўзим тушиб қолди: АҚШда беморлар шифохонада энг узоғи билан олти кун ётишаркан. Ундан узоғига ҳеч кимнинг хоҳиши йўқ. Табиатан тежамкорликни хуш кўрадиган америкаликлар биринчи навбатда ўз соғлиқлари учун курашадилар, шунинг учун ҳам уларда ҳар хил спорт турлари кенг оммалашган. Спорт соғлиқ гарови, деб бежиз айтишмайди-да. Бизда-чи? Кўпчилик одамларимиз соғлиқларини асраш у ёқда турсин, унга путур етказувчи зарарли одатларга ружу қўйишади. Ниҳоят, бир куни келиб уларнинг асорати жисмида зоҳир бўлгач, шифокор қабулига кириб, мени даволанг, дейди. Шундай пайтда унга фалон пуллик дори-дармон ёзиб берсангиз, дод деб юборади. Чунки одамлар илгари бу борада ҳам боқимандаликка ўрганиб қолишган. Ҳаста бўлсам, давлатнинг ўзи даволайди, деган тушунча уларнинг онгига сингиб кетган. Аслида, ҳамма иллатнинг илдизи ҳам мана шунда.

Мен бу гапларни нима учун гапираяпман? Чунки энди «зўраки касал»ларнинг даври ўтди. Ҳар ким ўз соғлиғи ҳақида биринчи навбатда ўзи қайғурсин. Шифохона эса энг сўнгги чора бўлиши керак. Аммо даволаш масканлари ҳам том маънода ўз номига мос бўлиши лозим. Илгаригидай беш-олти ва ҳатто, ундан кўп беморларга мўлжалланган, шарт-шароитлари ўта ғариб бўлган беморхоналар бугунги талабларга жавоб берадими? Йўқ, албатта. Бундай шароитда беморни тўла-тўкис даволаб, дардини аритиш ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас.

Шифохонамизда «Бизга ким келса, хурсанд бўлиб кетиши керак!» деган ички шиор таомилга кирган. Бўлимлар ва беморхоналардаги шарт-шароитларни яхшилашга ҳам шу нуқтаи назардан ёндошамиз.

Суҳбатдош:
Ғафур ШЕРМУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

СЕМИНАР

КЎНГИЛ ОЙИНАСИ

Футбол ишқибозлари яхши билади. МҲСК ўйингоҳида электрон табло бор.

Ҳар сафар майдон эгалари олий лигада рақибларини қабул қилганида ўйингоҳ футбол ишқибозлари билан тўлади. Ана ўшанда ... Танаффус пайтида электрон таблода Ўзбекистонимизнинг туғи, тўғроси, юртимизнинг харитаси, сарҳадлари акс этади. Сўнгра «Ўзбекистон-Ватаним» қўшиғи янграйди.

Таронаман, алламан,
Юрт ишқида ёнаман...

Рангли тасвирда акс этган Она-юртнинг байроғи, герби, харитаси ва қўшиқ. Ана шу ерда спортнинг, электрон таблодаги тасвирнинг тарбиявий қудратини тан олмай иложингиз йўқ. Юрт ҳақида айтилган қўшиқ кўнгил қатида 70 йил мудраб ётган Ватанга муҳаббатини қитиқлаб уйғотади. Шу азиз юрт учун, мўътабар тупроқ учун жону жаҳонингни бахш этишга-да тайёр бўласан.

«Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси олиб бораётган салмоқли ишларни кузатиб, юқоридаги ўй-хаёллар ёдимга тушди. Бу ижодкорларнинг жуда катта имкониятга эга эканликларини ҳис этдим.

Кузатган бўлсангиз, республикамизнинг иқтисодиёт, маънавият соҳасида эришган ютуқларини акс эттирувчи плакат-рангли тасвирлар пайдо бўлди. Уларга разм солсангиз, «Тасвирий ойина» деган ёзувга кўзингиз тушади. Демак, оммавий ахборот воситаларининг ёнига янги ижодий уюшма — «Тасвирий ойина» қўшилди.

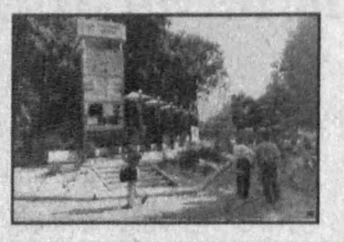

«Тасвирий ойина» — 1997 йилнинг 12 сентябрида ташкил топди. Ҳозирга қадар 43 та шаҳар ва туманларда ижодий жамоанинг бўлимлари ташкил этилди.

23-24 июль кунлари республика «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси аъзолари, вилоят ва туман бўлими раислари иштирокида «Тасвирий маърифий тарғибот воситаларини ташкил этишнинг илмий-амалий муаммолари» мавзуида семинар бўлиб ўтди.

Семинар-кенгашни Ўзбекистон Республикаси матбуот Давлат қўмитаси раиси, «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси кенгаши раиси Рустам Шоғуломов кириш сўзи билан очди.

Сўнгра ижодий уюшма бошқаруви раиси Исфандиёр Латипов Ўзбекистон Республикаси «Тасвирий ойина» ижодий уюшмасининг ҳукумат қарорларидан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисида маъруза қилди.

Абдураҳмон ЖЎРА,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЮНИСЕФГА ТАҚДИМ ЭТИЛАДИ

БМТнинг Тошкентдаги ваколатхонасида ЮНИСЕФнинг 2000-2004 йилларда Ўзбекистон билан ҳамкорлик дастурининг стратегияси муҳокамасига бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Унда мамлакатимиз ҳукумати ҳамда болаларни муҳофаза қилиш бўйича фаолият кўрсатаётган миллий ва халқаро ташкилотлар вакиллари иштирок этди.

Ўзбекистон мустақилликка эришгач, ҳукуматимиз томонидан мамлакатимизнинг келажаги бўлган ёш авлоднинг баркамол вояга етиши ва давр талаблари даражасида таълим-тарбия олиши учун салмоқли ишлар амалга оширилди. Жумладан, Президентимиз фармонига биноан таъсис этилган Ватанимизнинг илк ордени ҳам "Соғлом авлод учун" деб аталгани бежиз эмас. Бу борада қатор нодавлат ташкилотлар, жамғармалар ҳам самарали фаолият кўрсатиб келмоқда. Бироқ, Оролбўйи ҳудудида экология муҳитининг кўнгилдагидек эмаслиги оналар ва болалар соғлиғига салбий таъсир кўрсатаётгани сир эмас. Мамлакатимизнинг ЮНИСЕФ билан ҳамкорлигидан кўзланган мақсад ҳам ана шундай муаммоларни бахамжиҳат бартараф қилишдир.

ЮНИСЕФ 1992 йилдан буён мамлакатимизда фаолият кўрсатиб келади. Ўтган давр ичида Болалар ҳуқуқлари халқаро Конвенциясида кўзда тутилган қоидаларга биноан, болалар соғлиғини муҳофаза қилиш ва уларнинг таълим олишини таъминлаш бўйича ҳукуматимиз билан ушбу ташкилот яқиндан ҳамкорлик қилиб келмоқда. Ўзбекистон ҳукумати ушбу халқаро Конвенцияга 1994 йил қўшилган эди.

Биз ўтган 6 йил давомида Ўзбекистон ҳукумати билан мустаҳкам ҳамкорликни йўлга қўйдик, деди жумладан, ЮНИСЕФнинг Марказий Осиё бўйича вакили Экрем Бирердинч. У мазкур ташкилотнинг Ўзбекистон билан ҳамкорлиги йўналишлари ҳақида сўзлар экан, мамлакатимиз ҳукумати ҳамда юртимизда ушбу соҳада фаолият кўрсатаётган миллий ташкилотлар болаларга ғамхўрлик кўрсатиш борасида катта муваффақиятларни қўлга киритганини таъкидлади.

Кенгаш иштирокчилари оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилиш, зарур озиқ-овқат, тоза ичимлик суви билан таъминлаш ҳамда таълим учун шарт-шароит яратиш борасида асосий йўналишлар стратегиясини муҳокама этди. Мутахассисларнинг оналар ва болалар соғлиғини муҳофаза қилиш мавзуларидаги маърузалари тингланди. Кўриб чиқилган масалалар бўйича тайёрланган материалларни ЮНИСЕФ ижроия қўмитасига тақдим этишга келишиб олинди.

Кенгашда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили Сайёра Рашидова иштирок этди.

(ЎзА)

ЯНГИ ДАВОЛАШ МАРКАЗИ

Самарқанд тиббиёт институтининг 2-шифохонасида компьютер томограф маркази ишга туширилди. Германиянинг «Сименс» фирмасида тайёрланган бу аппарат касалларга ташхис қўйиш, уларни даволашда катта имконият ва қулайликка эгалиги билан машҳур. Бинобарин, компьютер томограф ёрдамида беморларга жаҳон андозалари даражасида хизмат кўрсатиш, ҳар қандай хасталикка тўғри диагноз қўйиб, муолажа ишларини юритиш мумкин бўлади. Компьютер томографни ўрнатиш ва ишга туширишда немис мутахассислари яқиндан ёрдам берди.

Марказнинг очилиш маросимида вилоят ҳокими А. Мардиев қатнашди.

Ҳамза ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

СПОРТ SPORT

КУТИЛМАГАН ЖАРОҲАТ

АҚШда давом этаётган яхши ният ўйинларида спорт оламида камдан-кам учрайдиган ҳодиса юз берди. Хитойлик 17 ёшли гимнастикачи Лян Сан мусобақа пайтида оғир жароҳат олди. Рентген назорати Лян Саннинг бел суяги синганлигини кўрсатди.

Айни пайтда жарроҳлар хитойлик гимнастикачининг соғлиғини тиклаш учун жиддий чора-тадбирларни қўлламоқда.

ЭНГ ЗЎР ШАХМАТЧИ — АНАНД!

Яқинда Москвадаги журналистлар уйида 1997 йилнинг дунёдаги энг машҳур шахматчиси Вишванатан Анандга «Оскар-97» совринни топширилди. Ҳинд гроссмейстери бундай нуфузли муваффақиятга умрида биринчи бор эришди.

ҒАРОЙИБ САВДО

Футбол бўйича ўтган 16-жаҳон чемпионатининг ярим финалида Франция-Хорватия терма командалари ўртасида ўйналган тўп 250 минг франкка сотилди. Фойда бутун дунё журналистларини қўллаб-қувватлаш фондига ўтказилади.

РОНАЛДОНИНГ БОШИ ҚОТДИ

Италиянинг «Интер» клуби ҳужумчиси Луис Роналдо профессионал футбол лигаси томонидан жазоланди. Энди бу «юлдуз» чемпионатнинг икки учрашувида майдонга тушмайди. Сабаб Луис Роналдо, «Интер»-«Ювинтус» учрашувини бошқарган ҳакамни ноўрин танқид қилган. Бундай жазодан Луиснинг боши қотди. Ҳали у катта миқдорда жарима ҳам тўлаши мумкин.

БЕККЕНБАУЭР АКАДЕМИЯСИ

Германиялик футбол мутахассислари инқирозга учраган немис футболининг оёққа туриши учун бир қанча амалий ишларни жорий этмоқда. Шулардан бири бевосита Беккенбауэр футбол академиясини ташкил этиш масаласидир. Академиянинг барча сарф-харажатларини «Бавария» клуби ўз зиммасига олди.

РУСЛАРНИНГ ЯНГИ МУРАББИЙСИ

Россия футбол союзи узоқ тортишувлардан сўнг мамлакат терма командасига 52 ёшли Анатолий Бишовецни бош мураббий қилиб сайлади. У ҳозирга қадар Санкт-Петербургнинг «Зенит» командасини бошқараётган эди.

ИТАЛИЯДА ҲАМ МУРАББИЙ ЎЗГАРДИ

Мамлакат терма командаси жаҳон чемпионатида муваффақиятсизликка учрагач, бош мураббий Чезари Малдини ўз аризасига кўра эгаллаб турган вазифасидан бўшатилди. Унинг ўрнини яқин кунлар ичида 56 ёшли Дино Зофф эгаллаши мумкин.

12 000 000 ДОЛЛАР ОЗМИ?

Италиянинг «Милан» клуби Голландия терма командасининг иқтидорли аъзоси, жаҳон чемпионати қатнашчиси Патрик Клювертни ўз сафига қўшиш учун ўн икки миллион АҚШ доллари беришга тайёр эканлигини маълум қилди. Бироқ Клюверт ҳозир тўп сураётган «Манчестр Юнайтед» (Англия) командаси маъмурияти «Милан»нинг ҳадясини кам, деб ҳисобламоқда.

«Халқ сўзи» мухбири
Нормурод МУСОМОВ
тайёрлади.

Тошкент кимё-технология институти ректорати, касаба уюшмаси жамоаси «Гўшт-сут маҳсулотлари технологияси» кафедраси мудири, доцент Ўткир Қўчқоровга волидаи муҳтарамаси

Санталат ая АСҚАРБОЙ қизининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БАНК-МОЛИЯ АКАДЕМИЯСИГА 1998/99 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШ ҚОИДАЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 2 майдаги Фармонига мувофиқ академия фаолиятининг асосий вазифалари ва йўналишлари халқаро банк ишининг янги ютуқларини тизимли ўқитиш асосида банк иши ва молия бўйича мутахассисларга сингдириш, банк раҳбар кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш, мамлакатда молия-пул ва банк тизимини ривожлантириш соҳасида фундаментал ва амалий тадқиқотларни амалга оширишдан иборатдир.

Академия Ўзбекистон Республикасининг иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий ҳаётини ривожлантиришнинг замонавий талаблари ҳамда давлат таълим андозалари, жаҳон ва миллий банк-молия фани ва амалиёти ютуқларини ҳисобга олиб, ишлаб чиқилган режа ва дастурлар асосида ўқув ва таълим фаолиятини амалга оширади.

Академиядаги чет тилларни ўрганишнинг чуқурлаштирилган ўқув ва факультатив дастури тингловчиларнинг таълим тугаллангандa чет тиллардан бирини амалда тўлиқ билишларини таъминлайди.

Ўқув жараёни, илмий ва амалий тадқиқотларни юксак даражада ташкил этиш ва олиб бориш учун етакчи халқаро молия институтлари ва жаҳон тижорат банкларининг маслаҳатчилари, экспертлари ва мутахассислари жалб этилади.

Академияда 4 та факультет фаолият кўрсатади:

а) банк иши факультети;
б) молия факультети;
в) солиқ иши факультети;
г) банк, молия ва солиқ раҳбар кадрларининг малакасини ошириш факультети.

Мутахассислар тайёрлаш, кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш кундузги таълим шаклида амалга оширилади.

Банк иши, молия ва солиқ иши факультетларида юқори малакали мутахассислар қуйидаги йўналишлар бўйича тайёрланади:

- **монетар сиёсат ва пул муомаласи;**
- **инвестицион лойиҳаларни комплекс экспертиза қилиш ва молиялаштириш;**
- **банк аудити;**
- **молия менежменти, актив ва пассивларни бошқариш;**
- **халқаро молия бозорларидаги операциялар;**
- **давлат молиясини бошқариш;**
- **қимматли қоғозлар бозори ва биржа иши;**
- **солиқлар ва солиққа тортиш.**

Ушбу факультетларга тингловчилар фақат олий маълумотга эга бўлган ва республика банк, молия ва солиқ муассасаларида камида икки йиллик иш стажига эга бўлган шахслардан танлаб олинади. Назарий ўқув курсини муваффақиятли тугатган тингловчилар республикамиз ва чет эллардаги етакчи банк ва молия муассасаларига тажриба орттириш учун юбориладилар.

Академиянинг ўқув дастурини тўлиқ муваффақиятли ўтиб бўлган битирувчиларга белгиланган нусхада давлат дипломи ва иқтисод магистри даражаси берилади.

Академиянинг малака ошириш факультетига тингловчилар пул-молия ва солиқ тизимининг амалиётчи раҳбар ходимларидан қабул қилинади. Ўқиш муддати 6 ойгача бўлиб, банк-молия ва солиқ ишлари бўйича асосий курсларни ўтиш, етакчи банк, молия муассасаларида тажриба орттириш ва амалий машғулотлар ўтиш ҳам шунга киради. Малака ошириш факультетини битирганларга белгиланган нусхадаги гувоҳнома берилади.

Академияда ўқишни муваффақиятли битирган тингловчилар орасидан банк, молия ва солиқ муассасаларида раҳбарлик лавозимларида ишлаш учун резерв гуруҳи тузилади. Академияни юқори рейтинг кўрсаткичлари билан битирганлар молия, банк ва солиқ тизимлари учун бошқарув бўғини раҳбар кадрларини танлашда имтиёзли ҳуқуққа эга бўладилар.

ҚАБУЛ ҚИЛИШ ҚОИДАЛАРИ

1. Академияга тингловчилар қабул комиссияси томонидан қабул қилинади. Қабул комиссияси таркиби Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Марказий банк ва Ўзбекистон Республикаси Банклари ассоциацияси билан келишилган ҳолда академия ректори томонидан тасдиқланади.

2. Академияга тингловчилар белгиланган ўринлар квотасига мувофиқ қабул қилинадилар.

3. Ҳужжатлар **1998 йил 7 сентябргача** қабул қилинади. Қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:

- *банк, молия, солиқ муассасалари раҳбарларининг тавсия-илтимосномаси;*
- *тавсия этилганнинг аризаси;*
- *олий маълумот ҳақидаги ҳужжатнинг асл нусхаси;*
- *кадрлар ҳисобига оид шахсий варақа;*
- *меҳнат дафтарчасидан кўчирма;*
- *№086/У шаклидаги тиббий маълумотнома;*
- *4х6 см ўлчамли 6 дона рангли сурат.*

Паспорт ва ҳарбий хизматга муносабат тўғрисидаги ҳужжат бевосита кўрсатилади.

4. Академиянинг банк иши, молия ва солиқ иши факультетларига кирувчилар учун **1998 йил 8 сентябрдан 13 сентябргача** кириш имтиҳонлари юзасидан консультациялар уюштирилади.

5. Имтиҳон синовлари **1998 йил 14 сентябрдан 20 сентябргача** суҳбат ва компьютер тести орқали ўтказилади:

а) банк иши факультети учун:

- бозор иқтисодиёти асослари, банк иши, пул муомаласи, халқаро валюта-кредит муносабатлари, бухгалтерия ҳисоби ва аудит, банк менежменти ва маркетинг;

б) молия факультети учун:

- бозор иқтисодиёти асослари, молия ва кредит, молиявий статистика ва таҳлил, халқаро молия институтлари, қимматли қоғозлар бозори ва биржа иши, молия менежменти;

в) солиқ иши факультети учун:

- бозор иқтисодиёти асослари, молия ҳуқуқи, молия ва кредит, молиявий таҳлил, солиқлар ва солиққа тортиш, бухгалтерия ҳисоби.

Ижтимоий-иқтисодий мавзуларда ҳамда чет тиллардан суҳбат ўтказилади.

Суҳбат ва тест ўзбек ёки рус тилларида олиб борилади.

6. Танлов академиянинг қабул комиссияси томонидан рейтинг бўйича суҳбат ва тест синовлари натижалари асосида (ихтисослик йўналиши ва ўқитиш тиллари бўйича) алоҳида ўтказилади.

7. Ўқиш даврида тингловчиларнинг асосий иш жойларидаги ўртача иш ҳақлари сақлаб қолинади. Бошқа шаҳарлардан келганларнинг йўл харажатини, шунингдек, ётоқхона ҳақини йўлланма берган томон тўлайди.

Хорижий тингловчилар шартнома (битим) асосида ўқитилади. Шартнома (битим) тузиш шартлари, ўқиш учун тўлов ҳақининг миқдори ва муддатлари академиянинг қабул комиссияси томонидан Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Банклар ассоциацияси билан келишилган ҳолда белгиланади.

8. Қабул комиссиясининг қарори **1998 йил 24 сентябрдан** кечикмай эълон қилинади ва у академия ректори учун тингловчиларни ўқишга қабул қилганлик тўғрисида буйруқ чиқаришга асос бўлади.

9. Ўқиш 1998 йил 1 октябрдан бошланади.

Манзил: Тошкент ш., Якуб Колас кўчаси, 16.
Тел: 68-12-86, 68-66-84

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), А. Жабборов, С. Зинин, М. Миралимов, С. Муҳиддинов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Л. Пак (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), М. Сафаров, Л. Спиридонов, Р. Фарҳодий, И. Худоёров, И. Шоғуломов, Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Хатлар бўлими 136-29-89, 133-07-48; Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Руйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0173, 34565 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Сергей ЛУКИН томонидан саҳифаланди.
Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Н. Тошев.
Навбатчи — Ғ. Шермуҳаммад.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди: 23.00 1 2 3 4 5 6